

WESTERN ROMAN

LASO

cijena 50 d broj 608

KONAČNO SRETNI

G. F. Unger

KONAČNO SRETNI

Glavni i odgovorni urednik
MILIVOJ PAŠIČEK

Izdavač SOUR „Vjesnik“ (predsjednik Poslovodnog odbora Vjekoslav Koprivnjak) – RO Novinsko-izdavačka djelatnost, n. sol. o. (direktor Milan Bekić) – OOUR Informativno-revijalna izdanja, n. sub. o. (direktor Sead Saračević)

Tisak: RO Štamparska djelatnost SOUR „Vjesnik“, n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o, OOUR TM n. sub. o. i OOUR Tisak revijalnih izdanja, n. sub. o.

Predsjedavajući Savjeta redakcije „Romani i stripovi“: prof. dr Adolf Dragičević

Uređivački kolegij: Ivica Bartolić (graf. ur.), Marcel Čukli („Laso“), Berislav Grabušnik (graf. ur.), Marija Jurela (biblioteke „Super strip“ i „Trag“), Pavle Lugarić (zamjenik gl i odg. ur.), Milivoj Pašićek, Ana Župan („Život“).

Redakcija: Sonja Dunduš (daktilograf), Zdenka Jočić-Beck (redaktor), Igor Mandić (novinar), Branka Ožegić (teh. sur.), Ana Poldo-Hrastović (novinar).

Tajništvo: Sanja Popović (tajnik), Biserka Pupavac (poslovni tajnik).

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, tel. (041) 515-555 i 519-555. Telex 21 121 YU VSK.

LASO 608

G. F. UNGER: KONAČNO SRETNI

Naslov originala: KEINE CHANCE IN JERICHO

Recenzija: Biserka Pupavac

Copyright: Bastei-Verlag, posredstvom Geisenheyner & Crone, Stuttgart
Prijevod: Stanko Juriša

LASO 608 izlazi 7. 6. 1985.

I

Kad sam stigao do vode, znao sam da su mi za petama dva Apaša, dvojica upornih osvetnika svojih rodaka koji me nisu uspjeli ubiti.

Na mom tragu u početku bila su petorica.

Htjeli su se domoći oružja i konja, a vjerojatno također hrane što sam je nosio sa sobom. Kad su me napali u logoru, osjetio sam opasnost u posljednjem trenutku i počeo sam pucati. Probio sam se iz obruča i bacio se na neosedlanoga konja. Posrećilo mi se da pobjegnem.

No dvojica preživjelih krenula su za mnom.

Što je bilo s preostalom trojicom zapravo nisam znao. Jesam li ih pobio ili tako ranio da nisu mogli krenuti u potjeru?

Bilo kako bilo, moj položaj bijaše loš.

Tri sam dana i tri noći proveo na neosedlanu konju. Bio sam bosonog. Uskoro će četvrta noć.

Ništa nisam čuo ni vidio, ali sam znao da su negdje u blizini i da traže moju glavu. Jedini oslonac nalazio sam u koltu koji mi je ostao, makar samo s nekoliko metaka.

Izvor sam otkrio po svježem zelenilu između crvenoga stije-

nja. Bio sam žedan kao kamen a i moje dobro kljuse bilo je na izmaku snaga. Ipak, smo se još držali na nogama i zajedno smo njušili vodu.

Moj sivac bijaše išaran brazgotinama. Stari ratnik iz škole Komanča. No te je godine pomalo zaboravljao.

Na oprez me nagnala činjenica da iz zelenila među stijenjem ispred nas nije izletjela ni jedna jedina ptica. Prema tome, morao ih je netko prije uplašiti.

Sasvim je moguće bilo da su Apaši stigli prije mene i da me čekaju. Ja sam morao do vode.

Na udaljenosti koju bih mogao doseći sigurno nigdje nije bilo izvora. Ako se ja i konj ne napijemo, bit ćemo sutradan leševi.

Kraj kojim smo se kretali bio je pusto beznađe. Hladne noći smjenjivao bi užareni dan. Nigdje nije bilo ničega osim prašine.

Tlo bijaše nepregledno. Vjekovi su mrvili kamenje i posvuda je bilo bezbroj zaklona. I u toj pustoši nailazio sam na kaktuse šarenoga cvata, oko kojih su zujali kolibriji i ljeskali se kao dragulji.

Bilo je u tom kraju još koječega, ali mene su mučile brige.

Upravo sam htio sići s konja i povesti ga prema izvoru, spreman svakoga trenutka da se bacim u zaklon, kad su Apaši napali.

Bilo je to ludo, sasvim glupo, posve nerazumljivo.

Mogli su me čekati u dobrom zaklonu. Znali su da moram doći do vode. No oni su se pojavili između stijena na svojim mršavim konjima i napali su me.

Bacio sam se na tlo, otkotrljao se od konja i kleknuo. Indijanci su pucali u trku. Na njihovu puščanu paljbu uzvratilo sam revolverom. Jedan se jahač počeo klatiti na konju i po tome sam znao da sam ga pogodio. Zatim sam stigao i drugoga. On je odmah pao na zemlju. Konj prvoga ratnika nosio je svoga jahača dalje.

Uspravio sam se i predahnuo. I to je dakle prošlo. U toj sam zloj igri dobio. Put k vodi bijaše slobodan. Jedinu preostali Apaš bio je ranjen i dao se u bijeg.

Bilo je razloga da slavim. Međutim, nisam to učinio. Konačno sam počeo razmišljati.

Činjenica da me Apaši nisu vrebali iza sigurnog zaklona bila je glupa. No nešto ih je nagnalo na žurbu, a to sigurno nije bilo nestrpljenje. Apaš je uporan i spreman da čeka do beskonačnosti.

Dan je zamirao. Bio sam iscrpljen, izmučen žeđu i teško sam razmišljao.

Na kraju sam ipak shvatio. Odnekud su se pojavili jahači, vjerojatno boje moje kože i Apaši zbog toga nisu mogli čekati. Morali su se dati u bijeg. Pri tom su još jednom pokušali da me napadnu.

Nikako drukčije nije to moglo biti. Bio sam vrlo zadovoljan i

konačno sam se osjećao spašenim. Nije me zabrinjavalo ni to što je moj revolver bio prazan.

Prišao sam konju i potapšao ga po vratu. Zatim sam pošao prema stijenama i zelenilu. Konj me pratio poput psa.

Izvor bijaše između stijena, oblikovan kao posuda, ali tako velika i duboka da bi se u njoj moglo plivati.

Napio sam se a onda sam grabio vodu šeširom i izlijevao je na glavu.

Tada sam ugledao jahače koji su dolazili s druge strane. Svi su imali u rukama spremno oružje. Kretali su se oprezno ali bez okolišanja. Naravno, čuli su pucnjeve, a vjerojatno su vidjeli i Apaše.

Bila su četvorica, no na tri konja. Jedan je očito negdje ostao bez svoje životinje i popeo se k drugome. Susjedni jahač držao je ispred sebe njegovo sedlo.

U tom kraju svakome se lako dogodi da izgubi konja i nije bilo razloga da se čudim.

Stajao sam pokraj vode i promatrao došljake. Odmah sam opazio da se radi o tvrdim momcima. To mi je zapravo rekao instinkt, brzinom kojom čovjek koji je ugledao krdo vukova odmah zna da pred njim nisu psi.

Da, dolazili su grubijani. Iz njih je zračilo nešto teško opisivo. Nije to bila samo drska odlučnost, nego znak opake samosvojnosti, nekoga sebeljublja, ako se tako može nazvati osobina koja priznaje samo ono što nekome odgovara i pogoduje. I oni su promatrali mene.

Revolver nisam izvlačio. Ionako mi ne bi koristio bez metaka. Držao sam ujedno da ne bi imalo smisla varati. Ta četvo-

rica odmah bi pogodila, hoću li pucati ili ne. K svemu tome, zapravo nije bilo razloga za sukob.

Ili to ipak nije bilo isključeno? Ako su ti ljudi baš i razbojnici, zaključivao sam, kod mene ne bi našli ništa. Shvatio sam da jedan od četvorice jahača nema konja. Ja sam ga imao, ali bez sedla. Međutim, došljaci su sedlo nosili sa sobom.

Dok su jahači pili vodu, osvježavali se i napajali konje, postalo mi je jasno da će biti nepriлика, ako su razbojnici. Ali, ništa drugo nisam mogao učiniti nego čekati.

Poslije izvjesnoga vremena došli su na moju stranu. Jedan je rekao:

— Onda, bilo je nevolja s Apašima?

Kimnuo sam i promatrao čovjeka koji nije imao konja nego je sjedio iza drugoga jahača. I on je gledao u mene. Kad mi se počeo približavati, njegove su mamuze potihoo zveckale.

Bio je plav i plavook. Oči bijahu kose. Usnice bijahu tanke a iznad njih oštar brk, začudo gotovo crven.

Čovjek se osmjehnuo i s kraja usta rekao ostalima:

— Vidim na njemu da nešto njuši. Vidite li to i vi?

Njegovi drugari potvrdili su to gestama. Jedan je rekao:

— Vance, mislim da je od naše vrste.

Te su riječi zvučale istodobno posrednički i kao opomena. Rečeni Vance zaklima i zagleda se u mene.

— Tko si? — pitao je. — Odkle dolaziš? Kamo ideš?

Pitanja su bila kratka ali su se nizala.

Osmjehnuo sam se i odgovorio:

— Amigo, što se to tebe tiče?

Vance je uzvratio smiješak i pognuo glavu.

— Aha, imaš pravo — rekao je. — Fino, ali budimo kratki. Izgubio sam konja, a pred nama je dug put. Ne bi valjalo da stalno sjedim iza svoga drugara i da opterećujem njegovu životinju. Prema tome, uzet ću tvoju. Jasno? Ne slažeš se?

Nisam se slagao.

— I ja ne bih bosonog pješao — rekoh. — Bez konja bio bih vjerojatno izgubljen. Priznaj makar da bih te morao smatrati konjokradicom.

Vance se cerekao. Uostalom, kao i ostali. Tada je rekao:

— Hm, hm, tako dakle sudiš? Konjokradica? Ružna riječ, amigo! Ali mi smo momci prema kojima su konjokradice drveni anđeli. Prema tome, slažeš li se da uzmem tvoga konja?

— Naravno, ne slažem se — uzvratio sam. — No ovoga trenutka mogu protiv toga malo što poduzeti. I...

— Hajde, hajde, imaš revolver! — prekinuo me Vance. — A upravo si se borio protiv Apaša. Baš si u formi. Mogao bi, dakle, koješta poduzeti da ti ne uzmem konja. Ta se stvar tiče samo tebe i mene. Ako me prvim metkom skineš s nogu, neće mi biti potreban tvoj konja, zar ne? Hahaha!

Vanceov smijeh zvučao je hrapavo. U njegovim se očima iskriilo. Bio je to momak koji se nije ugibao ni pred kakvom borbom, čovjek koji je uvijek iznova morao dokazati da je bolji.

— Moj je revolver prazan — rekoh. — Apaši su me gonili tri dana. Kao što svi vidite, nemam

sedlo ni prtljagu. Čak niti čizme. Napali su me u logoru. Ispucao sam što sam imao. Čuli ste posljednje hice.

Poslije tih riječi čekao sam što će se dogoditi.

Ljudi su me začuđeno promatrali. Zatim su se počeli cerekati.

— Nisi imao sreće, hombre — reče Vance. — Tako je to u životu. Kad ne ide, ne ide. Iz jedne nevolje padaš u drugu. Ali ovaj put nije nesreća u tome što imaš prazan revolver. Dapače, u tome je tvoja sreća. Stvarno! Jer ja sam Vance Vansitter. Revolverom me ne pobjeđuje nitko. Budući da je tako, u miru uzimam tvoga konja. Slažeš li se?

Ponovo sam zatresao glavom.

— Slušaj — rekoh — ti se dakle smatraš carem jer povlačiš i pucaš brže od ostalih?

Vance kimne i nasmije se.

— Pogodio si, amigo! Što ćeš, takav je prirodni zakon. Pogledaj kako je u prirodi. Preživljuju samo jaki primjerci. Hm, možda bi i ti preživio da se ovdje dovoljno oporaviš. Moje si ime čuo. Možeš me naći kad dođeš u Jericho. Ali bolje bi bilo da ga zaobideš. U Jerichu ne bi imao šansu. Prema tome, tamo se nećemo vidjeti.

Poslije tih riječi Vance se okrenuo.

Uzeo je sedlo što mu ga je dobacio jahač koji ga je čuvao i prišao je mome ždrijepcu. Životinja je podigla ušesa i djelovala kao mušičava mazga.

Da sam fićuknuo, bilo bi kopitanja. No to bi životinji malo koristilo. Uskoro bi bila uhvaćena lasom i brzo bi naučila kako lako može pasti na gubicu. To sam joj htio uštedjeti. Pustio

sam radije da sve teče svojim redom.

Nitko nije izustio ni riječ. Ljudi su se još jednom osvježili i napojili konje. Zatim su odjahali. Zadnji u koloni okrenuo se u sedlu i dobacio mi značajno:

— U Jerichu nemaš šanse! Ne dolazi!

Jahači su otišli, bili i nestali. A ja sam stajao u mjestu bez čizama i bez metka u revolveru. Iz Jericha su, dakle, mislio sam. Bit će da je to grad razbojnika, brlog u kojemu nema zakona. I samo to ime Jericho! Jednom sam čitao o prдавnom Jerihonu u jordanskoj dolini, nedaleko od Mrtvoga mora. Tu je utvrdu razorio Jozua, da bi je Herod ponovo podigao do procvata.

Ali to je, dakako, bilo u vremenu kad se rodio Isus, ako se dobro sjećam toga štiva.

A sada u ovom kraju postoji gnijezdo koje se zove Jericho. Po svemu sudeći, u njemu su se ugnijezdili razbojnici.

II

Trebalo bi vjerojatno da zaista izbjegavam Jericho kao sam pakao. Bilo bi to mudro. Ali meni je vjerojatno upravo mudrost nedostajala.

Nikakvo čudo. Bio sam momak koji je uvijek morao sve isplatiti s kamatama. U tom pogledu imao sam dobre uzore. Jer već je i veliki rimski vojskovođa Sula jednom rekao: „Nikad mi nitko nije učinio dobro ni zlo, a da mu nisam jednakom mjerom vratio.“

Ja sam odrastao u Teksasu. Tamo gdje su ljudi živjeli i mislili tako kao u Sula. Naravno, djecu nisu odgajali drukčije.

Zato sam se dao na put prema tom Jerichu. Ako je to razbojnički brlog, zaslužio je da bude uništen.

Čitalac moje priče smatrat će me sada sigurno ludakom. Ali ja sam bio tvrd i iskusan momak. Znao sam da u takvim gradovima šačica loših tlači većinu dobrih. Da tim poštenjaci-
ma nedostaje voda. Kad ga dobiju, dovoljan je mršav povod i njihov je pravedan bijes probuđen. Dobro tad pobjeđuje zlo.

Posvuda je tako. Zato moje šanse u Jerichu ne bi morale biti tako loše kao što mi je nago-
viješteno, odnosno kako je tvrdio konjokradica sa svojim drugarima.

Osim toga, u Jericho sam morao i zbog drugoga razloga. Bilo je to najbliže naselje.

Prije nego ću potražiti trag, odrezao sam nogavice do iznad koljena i od njih napravio nešto između mokasina i papuča.

Zatim sam krenuo na put.

Prije sam, naravno, pretražio mrtvoga Apaša.

Nevoljnik nije imao kod sebe ništa što bih mogao upotrijebiti. Njegove apaške čizme bile su za tri do četiri broja premalene za moje noge. U pušci nije imao nijednoga metka. Sve ostalo od-
nio je konj kad je otrčao za ja-
hačem koji je pobjegao.

Počeo sam pratiti trag četvorice bijelaca. Kako sam otiske kopita svoga konja poznavao bolje od vlastitoga džepa, njegov bi trag prepoznao među stotinu drugih.

Uskoro je došla noć. No prije nego se tako smrklo da ništa ne bih mogao vidjeti, trag je ušao u usku jahačku stazu, skrenuvši na jug.

Tako sam ostao na tom smjeru. Morao sam koristiti hladnoću noći, da bih što bolje napredovao. Sutra, kad zrak počne titrati od vrućine, i kad sjena bude samo u uskim usjecima ili divljim klancima, morat ću se negdje skloniti. Inače bih umro spržen.

U tom kraju pješak bijaše izgubljen. Otimanje konja bilo je jednako pokušaju umorstva. Da, tako bi trebalo da se promatra ta stvar.

Nekoliko sati vrlo sam dobro napredovao, pogotovu poslije-
ponoći kad je bilo hladnije. Da nisam pomalo zebao, ne bih se mogao prinuditi da neprestano hodam.

Naravno, bio sam iscrpljen želja da stanem bila je sve jača. Žudio sam za tim da se malko ipružim. No uvijek kad mi se činilo da ne mogu dalje, prikupio bih negdje u sebi dovoljno snage da ostanem na nogama i u pokretu.

Tek ujutro, kad se na istoku počelo promaljati sunce, pao sam koliko sam dug i širok i ostao sam ležati. Bio sam na kraju. Dalje nisam mogao. Utonuo sam u polusvijest, potpuno iscrpljen.

* * *

Buđenje bijaše strašno. Sunce me već žeglo. Bio sam gladan i žedan. Glad bi se sigurno mogla još neko vrijeme podnositi, lako su se snage jako istrošile i trebalo je da se obnove, no mnogo je gore bilo sa žeđi.

Znao sam da je preda mnom zao dan. Ustao sam i hodao četvrt milje, dok sam između stijena i grmlja našao sjenu. Ponovo sam legao i opustio se. Ništa drugo nisam mogao učiniti.

Nedaleko od mene protezao se put s tragovima četvorice jahača. Još su jahali prema jugu.

Kad sam se osvrnuo prema sjeveru, ugledao sam vuka. Bila je to pustinjska životinja pješčane boje, jedna od vrste koja se često hranila u nuždi čak i čegrtušama.

Znao sam, vuk je nanjušio moj trag. Možda mu je instinkt odao da sam iznemogao i zamalo izbuljen. Morat će dakle biti samo strpljiv. Možda ću biti njegova hrana već sutra. A priroda ga je stvorila tako da dokrajči sve što je slabo i bolesno, što umire i ugiba. Na udaljenosti dobačaja kamena vuk je stao i zurio prema meni.

Rekoh promuklo:

– Dodi ovamo, moj mladiću! Dodi da ti razrežem vrat. Dodi, dragi! Pokazat će se, kome je od nas došao kraj.

Vučje su se uši micale. U tišini koja je vladala životinja je čula moje riječi.

Naravno, vuk nije razumio što sam mu rekao. No instinkt mu je sve protumačio. Odmah je krenuo i izgubio se na istoku između stijena i kaktusa.

Vuk je odustao da me prati. Saznao je da ću se još dugo moći braniti, dulje nego što bi on mogao podnositi glad. Sada je tražio drugi plijen u toj nemilostivoj zemlji.

Pitao sam se, koliko je Jericho još daleko?

Potom sam još jednom zaspa.

Kad sam se probudio, bilo je podne. U blizini sam otkrio kaktuse osobite vrste. Razrezao sam jednoga i izvadio srčiku. Žvakao sam je i donekle ublažio žeđ. No to malo tekućine ni-

je moglo nadoknaditi manjak u tijelu.

Kad se sunce našlo daleko na zapadu i nije više žeglo, ponovo sam krenuo na put.

Prije noći došao sam kroz neki tjesnac do staroga kolnoga puta, koji su možda koristili još Španjolci, kad su došli ovamo i posvuda tražili zlato, obraćajući ujedno Indijance, i pretvarajući ih istodobno u svoje robove.

Trag jahača ostajao je na putu. Bio sam siguran da te stare kolotečine vode u Jericho.

* * *

Bio je to loš put. Često sam morao prematati noge jer se tkanina istrošila. Materijal od kojega su bile sašivene moje hlače nije bio dovoljno dobar za cipele.

Trnje mi se zabadalo u tabane. Noge su do koljena bile prekrivene ogrebotinama i krvarile su. Put u Jericho postajao je za mene sve težom borbom za preživljavanje.

Prošla je ponoć. Mjesec i zvijezde sjali su hladno, promatrajući ravnodušno pusto tlo. Tada sam ugledao vatru. Jest, doista, u dolini je gorjela vatra. Vjerojatno tamo ima vode, jer zašto bi inače netko na tom mjestu logorovao i palio vatru koja se vodi miljama daleko? Dolina je bila gotovo ravna. Prijeko na jugu put je zatvarao lanac brda oštih vrhova. Za jasne noći pogled je dopirao daleko.

Stao sam i zagledao se u to žarko oko noći.

Tada sam nešto čuo. Bilo je to višeglasno, drhtavo blejanje. Ovce!

Kod vatre su bile ovce! Nebeša, nabasao sam na putujuće stado.

Stado se odmaralo jer je na tom mjestu vjerojatno bilo vode i kakve-takve ispaše.

Sišao sam sa staroga puta i pošao prema vatri. Blejanje je uskoro postalo jače i jasnije. Tada se preda mnom pojavio pas.

Bila je to velika, kuštrava životinja koja bi se sigurno uhvatila ukoštac i s vukom. Pas nije lajao, no njegovo tiho mrčanje govorilo mi je da će skočiti na mene napravim li još jedan jedini korak.

Zato sam promuklim glasom pokušao nadjačati ovčje blejanje i viknuo sam u noć:

– Hej, ljudi! Heej, ovdje je čovjek koji bi htio doći do vode. Čujete li me? Pozovite psa!

Trenutak je vladala tišina. Čak se i blejanje stišalo. Zatim se javio taman i grlen ženski glas:

– Bongo, dodi ovamo! Dodidi! Ženski me glas iznenadio. Od samoga početka činilo mi se da se radi o osobitoj ženi, da je mlada, samostalna, odlučna i lijepa. Vjerovao sam da to nije vanjska ljepota, nego ona što izvire iznutra, iz osobnosti.

Sve mi je to govorio glas. Hoću li se razočarati?

Toga sam se gotovo plašio.

Pas je još jednom zarežao, okrenuo se i otrčao prema mjestu odakle je bio pozvan. Pošao sam za njim polako, ne žureći. Kako sam god bio žedan i iscrpljen, osjećao sam nestrpljivu radoznalost. Htio sam što prije upoznati tu ženu.

Bilo je to prilično ludo u mom bijednom stanju, u mojoj nevo-
lji.

Konačno sam je ugledao. Stajala je pored vatre. Jednu je ruku položila na glavu snažnoga

psa i promatrala me. Zamalo sam zaboravio svoj jad i zagledao sam se u nju kao u prikazu. Oboje smo neko vrijeme bili nepomični.

Ono što sam vidio pri svjetlu vatre nadmašilo je očekivanja. Da, bila je još mlada, ali već žena. Bit će da je imala dvadeset i pet godina, dakle pet godina manje od mene. Za ženu bila je srednje visine i jedva da je težila više od pedeset i pet kilograma.

Po danu njezina je kosa sigurno sjala kao zrela pšenica. Oči su, činilo se, bile tamne, možda čak crne. Zračila je sve čari koje privlače muškarce i razbuđuju ih.

– Sasvim vas je izdala sreća?
– pitala me.

Svidao mi se taj taman glas, grlen ali melodičan.

– Zamalo – rekoh.

Kimnula je, ispružila ruku i kazala:

– Dok ste god u ovom logoru, htjela bih da je vaš revolver kod mene. Molim, dodajte mi ga.

Preostao mi je samo kiseo smiješak.

– Razumijem, ali prazan je – rekoh.

– Svejedno – ustrajala je. – Moram vam također reći da prijeko kod kola stoji Paco i da vas ima na nišanu.

Okrenuo sam glavu. Jest, na drugoj strani bila su pastirska kola, kakva koriste ovčari meksičkoga porijekla na svojim lutanjima sa stadom. U njihovoj sjeni vidio sam niska čovjeka.

Pas je ponovo počeo režati. Kao da je razumio svaku riječ. Uzdahnuo sam. Oprezno sam izvukao revolver sa dva prsta i dobacio ga ženi. Uхватила ga je

spretno, po čemu se moglo zaključiti da umije baratati oružjem.

Na sebi je imala kaput od jelenske kože, flanelsku košulju i čizme. Na kožnatoj suknji bili su džepovi i u jednom o njih sigurno se skrivalo kakvo malo oružje.

No ja sam se prestao obazirati na ženu, psa i pastira s puškom. Otišao sam k vodi i zagačio u nju dovoljno daleko da izbjegnem rubove što su ih zagađile ovce.

U sredini lokve voda mi je dosizala do pasa. Tu sam se zagrijurio i napio se. Voda bijaše mlačna, u svakom slučaju toplija od noći. Oslobodio sam se prašine i sasušenoga znoja. Kad sam se ponovo našao na obali, osjećao sam se vrlo dobro.

Tek tada osjetio sam jak miris ovaca i njihove balege. Tek tada bio sam svjestan toga kako ne trpim te životinje.

Kad sam prišao vatri da koliko, toliko osušim odjeću, počeo je neugodno kruliti moj želudac.

— Jako ste gladni? — pitala me plavokosa žena.

— Mogao bih pojesti čitava jarca — rekoh. — Četiri dana uspio sam tu i tamo gutnuti vode, prožvakati malo mesquita i kaktusovine. Imate li kakav zalogaj?

Zena pokaže veliku posudu kraj vatre.

— Tamo imate graha i malo dimljenoga mesa — rekla je i brzim, sasvim iznenadnim pokretom dobacila mi natrag kolt.

Uhvatio sam oružje u zraku tako da se kundak odmah našao u šaci. Bio bih spreman za

paljbu, kad bi u revolveru bilo metaka.

Sve se to odigralo u hipu, brže nego su tekle misli. No shvatio sam da je ta žena iskusna u ophođenju s muškarcima koji nose koltove kao ja.

Po načinu kako sam refleksno uhvatio revolver ispravno za kundak, tako da ga mogu odmah upotrijebiti, zaključila je odmah da sam revolveraš. Spremio sam oružje, čučnuo pored vatre i počeo jesti. Ne, nisam gutao hranu poput divljaka, ne žvačući i halapljivo.

Dok mi je nalijevala kavu u lončić, pitala je:

— Vi ste iz Jericha?

— Nisam — rekoh jedući. — No htio bih stići tamo. Je li Jericho daleko?

— Deset ili dvanaest milja — odgovorila je. — Ne znam točno. Možda dvadeset. U ovom prokletom kraju ništa nije sigurno.

Osjećao sam se donekle bolje. Prvi zalogaji uznemirili su želudac, ali malo kasnije osjetio sam kako tijelom počinju teći nove snage, kako sam sve krepći.

— Ne biste imali konja za mene? — pitao sam i brzo dodao: — Mogu ga platiti. Nemam dođuše čizama, ali time nije rečeno da ne bih mogao kupiti konja. Znate, Apaši su me zaskočili u logoru upravo kad sam se bio izuo. Razumijete?

Zena je kimnula i promatrala me još radoznalije nego prije.

— Nemamo konja — rekla je. — Konji i mazga koja je vukla kola, sve je ukradeno. Ovdje je vraški nesigurno. Moj brat goni kradljivce i zato mi ovdje čekamo.

Pastir, koji me neprestano pratio puškom, približio se vatri. Pogledao sam ga preko ramena. Bio je to star, krivonog Meksikanac. Niz vjetar je sigurno smrdio po ovcama na deset koraka.

Meksikanac me pažljivo motrio. Bio je jedan od iskusnih pastira, kojima kao da nikad nije potrebna tuđa pomoć, čovjek; koji je iz godine u godinu živio sa svojim stadom i koji nije znao ni za što drugo nego za brigu o tim životinjama.

Staru pušku pastir je je držao u naručju. Bilo je to vrlo istrošeno oružje, no bio sam siguran da bi starac sigurno gađao. Da bi zaštitio ovce, morao je često ubijati vukove, kojote, pa i pume.

— Zašto biste htjeli u Jericho? — pitala je poslije stanovitoga vremena plavuša.

Zvakao sam i razmišljao, da li da što kažem. No kad sam pri svjetlu vatre vidio njezine oči, nešto me ponukalo da odgovorim.

— Tamo me čeka čovjek koji mi je oteo konja — rekoh.

Žena je sve odmah shvatila.

— Taj grad — rekla je — jednom su podigli dobri ljudi. No tada su došli bandolerosi s one strane granice i uništili ga. Kasnije ga je obnovio neki Tabor Quiney. Gotovo da pomisliš na stari Jerihon koji je razorio Jozua, a Herod ga ponovo podigao.

Te riječi morale su izazvati smiješak.

— Međutim, taj Tabor Quiney sigurno nije dao poubijati djecu kao biblijski Herod? — rekoh upitno.

Žena je zanijekala glavom.

— Nije — rekla je. — No ni-

sam sigurna da u Jerichu uopće ima djece. Taj Tabor Quiney dao je poubijati mnogo ljudi. Jericho je postao razbojnički brlog. No grad je važan za sve koji žive uokrug stotinu milja, s jedne i druge strane granice. Pružao im je jedinu mogućnost da se opskrbe. Zbog toga je Jericho nalik na stupicu. Tko u nj dođe, nema šanse da sačuva cijelu kožu.

Razmišljao sam o tim riječima.

Sigurno je da su istinite, ali meni nije preostajalo drugo nego da odem u Jericho. Bio mi je najbliži. Bez obuće i ikakve opreme u Jerichu sam morao vidjeti jedinu priliku da preživim, iako su mi proricali upravo suprotno. Tada mi je konačno palo na um da ta žena, čije ime još nisam znao, također hoće u Jericho sa svojim stadom. Ili sam se prevario? Odjednom me počelo zanimati kako se zove. Zato sam rekao:

— Ja se zovem Carmile, Ben Carmile. — Vi sa svojim stadom želite također u Jericho?

Žena se ozbiljno osmjehnula. Između punih usnica zablistali su redovi bijelih zubi. Tad mi se činilo da je preda mnom stvor koji unatoč vanjskoj oporosti i suzdržanosti duboko u sebi skriva glad za životom, koja je možda katkad naprosto prožima i žeže. Da, ta je plavuša bila punokrvna žena. Vjerovao sam da se to naziralo u tom kratkom osmijehu. Žudila je za stvarima koje u tom kraju sigurno nije mogla dobiti.

— Ja sam Stella Hannagan — rekla je. — Mi ne želimo ići ravno u Jericho. Naš je cilj njegova okolica. Vjerujemo da ćemo se do nje nekako došuljati. Točnije,

vjerovali smo. U ovom su stadu samo ovnovi. Tih pet stotina životinja u normalnim prilikama ne vrijedi više od dvije tisuće dolara. Međutim, rudnicima nedostaje svježe meso. Tako visoko u brda ne mogu se goniti goveda. Gore mogu samo koze ili ovce. Na putu ujedno ima premalo vode. Ovce su skromnije u zahtjevima. U rudnicima se dobiva za odrasloga ovna do dvadeset dolara u zlatu. Kanimo napraviti dobar posao. Činilo nam se da bi se rizik isplatio. Bili smo otkriveni, ukradeni su nam konji, pa čak i mazga koja je vukla Pacosova kola. Brat je otišao u Jericho da se pokuša dogovoriti s Taborom Quineyjem. Dali bismo mu polovicu utrška. Jednostavno tako.

Sve mi je kazala. Sve mi je bilo jasno. Odem li u Jericho, zaista neću imati šanse.

No kamo da drugamo idem?

III

Već prije svitanja bio sam ponovo na putu. Spavao sam otprilike dva sata i dobro sam se osjećao, orkijepljen grahom i dimljenim mesom.

Prije nego sam krenuo, popio sam uz vatru lončić kave. Stella Hannagan pridigla se ispod svojih pokrivača i rekla mi:

– Sretno, Ben Carmile! Možda ćete putem sresti moga brata. Ako su mu vraćeni konji i mazga, morao bi sada ići natrag.

Kimnuo sam i odložio prazan lončić na tlo.

Nekoliko trenutaka stajao sam u mjestu i gledao preko vatre u Stellu Hannagan. Jasno sam osjećao kako me dodiruje

neko strujanje što dolazi od nje. Možda je i ona nešto osjećala. Vjerovao sam zapravo u to. Doduše, na temelju toga što mi se ta žena dopala prvoga trena. Nikad nisam sreo takvo biće.

Bio sam dapače siguran da takvu ženu nikad više neću upoznati. Bilo je dakle glupo s moje strane da jednostavno odem. No što sam mogao raditi u svom jadu i nevolji?

Trenutno sam doduše imao nove obojke na nogama, koji će možda izdržati do Jericha. Ali inače sam djelovao bijedno, tako obuven i s podrezanim hlačama.

Ne, nije bilo vrijeme da se bavim Stellom Hannagan i da joj udvaram.

Prije negoli sam pošao, ipak rekoh joj:

– Možda se jednom ponovo nađem uz vašu vatru.

Stella nije odmah progovorila. Kao da je najprije osluškivala u sebi. Vidio sam to pri svjetlu vatre. Tada je kimnula i rekla:

– Radovalo bi me, Ben Carmile, da se ponovo vidimo, kad ne bismo imali neprilika ili sličnih problema. Da, veselila bih se.

Uvijek iznova mislio sam putem na te njezine riječi. Razgajivala me njezina otvorenost. Bila je žena kod koje se uvijek zna na čemu je čovjek i što se događa. Ona ne bi nikad krila osjećaje i interese.

Što se mene tiče, makar me nije poznavala, zanimao sam je.

To mi je postalo jasno.

Te noći koja je umirala i u jutru koje se budilo sa svakom sam se prijednom miljom ponovo radovao ponovnom vide-nju s tom Stellom Hannagan.

Kad sam ugledao Jericho, bilo je već podne.

Dan bijaše vruć. Zadnjih pet milja hodao sam klancem koji je izbijao u kotlinu, u koju su ulazili također drugi kanjoni i tijesni usjeci. Bez obzira na to koji je smjer izabrao, svatko je morao proći tom gotovo okruglom kotlinom, širokom oko tri milje.

Kotlinom su tekla dva potoka. Dolazili su s juga i zapada i utjecali u malo jezero, da bi se iz njega voda prelijevala u korita prema istoku i sjeveru, nestajući u kanjonima. Bilo je tu mnogo zelenila i misijska crkva iz španjolskoga vremena, oko koje su se zgrnula zdanja od adobe, na suncu sušene cigle.

Na vrelom podnevu jedva da se igdje išta micalo.

Malo kasnije bacio sam se u malo jezero, dovoljno duboko da se moglo plivati. Na obali druge strane stajalo je nekoliko goveda u sjeni drveća i visokoga grmlja. Kravlje oči promatrale su me bezveznim pogledima. No ljudi mogu djelovati gluplje od tih goveda. To sam znao odavno. Pri tom sam se pitao, kakvi ljudi zapravo žive u tom Jerichu? Jesu li glupi? Možda kukavice? Jesu li zbog toga bespomoćni? Treba li da ih žalim? Ili svi zajedno u toj skupini sačinjavaju jednu jedinu bandu?

Taj su grad jednom razorili meksički razbojnici. Zatim ga je neki Tabor Quiney dao ponovo podići. Može li se taj Quiney usporediti s Herodom koji je obnovio Jerihon?

Ah, koješta! Ta slučajnost istoga imena samo je odraz tre-

nutnih raspoloženja svojih obnovitelja. Ništa drugo.

Tada sam ugledao nešto što mi je sve bolje objasnilo. Na mnogim kućama od adobe opazio sam osobitu vrstu cvijeća. Bile su to takozvane jerihonske ruže, prepoznatljive po tome što cvijet omataju lišćem tako kao da se nalazi u korpici. Takvoga je cvijeća bilo u okolici staroga Jerihona, kao što sam jednom čitao. Zato se i zvalo jerihonska ruža. Možda je ta biljka dala ime gradu.

Izašao sam iz vode i pošao prema prvim kućama. Činilo se da gradić, smješten u zelenilu vodom bogate i plodne doline, spava tvrdim snom. Samo je neki pijetao negdje odavao prisutnost života. Ah, da, i muhe su zujale u tišini.

Tada je iz jedne od kuća zašteketao ženski glas. Čuo sam ove riječi:

— Za to nisi prelijen, prokleti smrdljivče, je li? Ako mi nikad ništa ne možeš pokloniti zato što si lijen, ne možeš od mene ništa dobiti. Ne možeš zaraditi nekoliko dolara, je li? A sada bi radio badava kao mutav, je li? Goni se! Neki se muškarac glasno smijao. Izlazeći iz kuće galamio je:

— Prelijen? Ja? Milo moje, nije u tome stvar. Postala si stara kvočka, eto! Inače bi me molila da se dam na ovaj posao. Ti...

Ostalo nisam razumio jer je žena tako hihotala da se riječi nisu mogle razabrati.

Uskoro sam prošao pored te kuće i udaljio se.

Mislio sam: Oho, kakva to vrst ljudi živi u Jerichu? Stanuju li tu možda samo bludnice,

kod kojih se opskrbljuju razbojnici i lopovi?

Dvije kuće dalje sjedio je zaljubljen u njihalku neki star čovjek. Promatrao me. Zastao sam.

— Postoji li ovdje trgovina?
— pitao sam ga.

Bio je to čovjek angloameričkoga porijekla. Pustio me da neko vrijeme čekam odgovor. Tada mi je umorno rekao:

— Malo dalje, na desnoj strani trga. Odakle dolaziš, amigo? Nisi valjda pješice stigao iz Apaške pustinje?

— Aha — rekoh. — Tražim staroga znanca koji se zove Vance Vansitter. Gdje da ga nađem?

Starac se uspravio i počeo žmirkati.

— Aha — reče i on. — Vance Vansitter? Jučer je došao u grad, ali nije jahao svoga konja. Neka strana životinja. Ali, moj mladiću, ako se smatraš velikim, odmah zaboravi što sam ti rekao. Smatraj da si počašćen time što si Vansitteru dao konja i što si mogao pješčiti. Čast, razumiješ?

— Gdje bih ga mogao naći?

— pitao sam mirno, gotovo meko.

Čovjek se još malko uspravio i neko me vrijeme promatrao ispod trepavica. Preda mnom se našao star, iskusan i zacijelo vrlo lukav svat. Kad se čvorastom šakom pogladio po zamišljenu licu, šuškala je njegova oštra sijeda brada.

— Ah — uzvratio je — poslije duge noći taj sigurno leži u salunu s Nancy. I čeka sljedeću noć. A Nancy, hm, ona je jedna od djevojaka iz »Red Cata«.

— Hvala, striče — rekoh i htjedoh poći dalje.

No starac se ponovo javio:

— Ja sam ovdje doktor. Ako, ovaj, je li, dođe do čega, u povjerenju, osobito se razumijem u obradu strijelnih rana i prijeloma. Prema tome, ako Vansitter ostavi nešto od tebe, možeš se nadati da ću ti pomoći. Možeš li platiti uslugu? Možda ne bi bilo zgorega, hm, da mi odmah ostaviš deset dolara predujma, ha?

Uzvratio sam smiješkom. I krenuo sam dalje.

Taj čovjek bio je, dakle, gradski liječnik. No je li medicinu zaista negdje učio, to je bilo pitanje bez odgovora. U svakom slučaju, bio je lukavac koji je odmah povezivao sitnice i od njih stvarao sliku.

Konačno sam stigao do trga i našao trgovinu, zapravo neku mješavinu između onoga što Amerikanci zovu store a Meksikanci tienda.

Ušao sam. Dok sam se glasno najavljivao, opazio sam posudu s moćenim krastavcima, uzeo jedan i halapljivo zagrizao. Poslije znojenja bio je kiseli krastavac upravo prava stvar, pogotovu zato što sam izlučio iz tijela mnogo soli.

Netko se pojavio odnekud i okrenuo sam se. Bio je to ponovo starac, kao onaj što se malo prije nazvao doktorom. Čovjek me pogledao sumnjičao i tužno. No promijenio se kad sam stavio na stol komad od dvadeset dolara i rekao što sve tražim: čizme, čarape, hlače i košulju. Zatim sam bacio još pet dolara i zatražio municiju za svoj kolt. Iz džepa sam izvadio rezervni bubanj i počeo i njega pomalo puniti. Tek sam tada birao čizme i ostalo.

Kad sam se približavao salunu, nisam sreo žive duše. Po-dnevna žega bijaše nesnosna. Salun bijaše krasna zgrada i bilo je dovoljno da je promatram dvije sekunde pa da vidim o kakvoj se građevini radi. Jednom je zacijelo bila rezidencija. Vjerojatno je u njoj živio španjolski, ili kasnije meksički guverner, odnosno gradski poglavar.

Oko te zgrade nastalo je zatim selo, iz kojega je pomalo izrastao grad Jericho. I ta je zgrada bila razarana, iako je nije bilo lako načeti. No opazio sam popravke koji nisu bili stariji od nekoliko godina. I krov bijaše mlađi od zidova.

Sada je to velebno zdanje bilo mješavina saluna, bodege i fonde.

Popeo sam se na trijem. Glavni ulaz bijaše otvoren. Ušao sam polako. Nekadašnji dnevni boravak bio je pregrađen u gostinjsku prostoriju.

Bar bijaše dugačak. Prolazi su vodili u pokrajnje prostorije. Njihovi ulazi bili su zaslonjeni niskama drvenih kuglica. Široko i bogato stepenište vodilo je u luku na galeriju, iz koje se ulazilo u sobe prvoga kata. Odatle se mogla velika prostorija promatrati kao iz kazališnih loža. Dobro se vidio i parket i pozornica, koju je na neki način predstavljao dugi bar.

Oho, mislio sam, kakva palača u toj sredini! Nešto takvo ne vidi se čak ni u New Orleansu ili Saint Louisu.

Sve bijaše namješteno otmjeno starim španjolskim namještajem, s mnogo šarenih sago-va. Sve to moralo se mukotrpno dopremiti u tu pustodolinu.

Sjetio sam se riječi starca koji

se predstavio kao doktor, kad je htio uzeti deset dolara predujma za slučaj da bude potrebna njegova pomoć, čime kao da se moralo računati.

On mi je rekao da taj Vance Vansitter sada vjerojatno leži u krevetu s nekom djevojkom po imenu Nancy.

No tamo gore bilo je sigurno mnogo soba u kojima su u krevetima ležale djevojke s muškim gostima. Jer to preda mnom bilo je nešto više od saluna, fonde ili bodege. Bila je to istodobno javna kuća.

Budući da je to zdanje u odnosu na ostala bilo prava palača, dobri i poštenj građani nisu negodovali, ukoliko je takvih u gradu uopće bilo.

Kako da nađem sobu u kojoj provodi dan Vance Vansitter s tom Nancy, čovjek koji mi je oteo konja?

Kad sam se okrenuo prema stepeništu, u tamnom i zacijelo najhladnijem kutu pokrenula se stolica za ljuljanje. Topao i srdačan ženski glas pitao me:

— Onda, amigo, što biste željeli?

Po glasu se već moglo zaključiti da je vlasnica morala biti vrlo punašna. Možda se radilo o školovanoj pjevačici.

Koraknuo sam bliže. Sa svakim korakom jasnije se vidjela žena u polutami. Možda i nije bilo tako mračno nego se to samo činilo, budući da je napolju bio jasan dan i u prostoriju je ulazilo jarko svjetlo kroz prozore i vrata. Zbog toga su kutovi bez otvora djelovali tamno.

Vidio sam ženu u njihaljci. Djelovala je kao ugojena, mazna mačka sa zelenim očima i riđom dlakom. Žena bijaše crvenokosa.

Bila je zaogrnutu jutarnjim ogrtačem, zelenilo kojega je jednom možda bilo boje njezinih očiju, no u međuvremenu je izbljedu.

Prišao sam bliže.

— Ma'am — rekoh — oprostite što vas nisam odmah opazio i pozdravio. Dopustite da to popravim!

Pri tom sam se lako naklonio. Šesir nisam imao, inače bih ga sigurno skinuo i njime izveo uobičajen pokret. Odmah sam shvatio da je preda mnom patrona kuće, dama koju su zvali Red Cat, kao što je spomenuo doktor.

To joj je ime pristajalo kao što ne bi nijedno drugo.

Patrona me šutke promatrala. Znao sam da je moja nova odjeća ni trenutka ne vara. Odmah je znala odakle dolazim i što sam prošao. Zatim su mi njezine riječi potvrdile kako se u Jerichu odmah sve zna, čak i kad se radi o malim, beznačajnim stvarima. U tom se gradu ništa nije moglo prikriti.

Patrona je kimnula.

— O, da — rekla je — sve mi je poznato. Vansitter mi je rekao da je bosonogom momku s praznim revolverom uzeo konja. Vi ste taj, zar ne?

Nisam se iščudavao. Poznao sam taj katkad vrlo čudan ponos i častoljublje tih glasovih — strijelaca, bilo razbojnika ili čuvara zakona.

Bila je to neobična ali moćna taština. Vance Vansitter nije bio iznimka. Njega je ta osobina resila očito u velikoj mjeri. Sigurno je računao s mogućnošću da ću doći u Jericho.

Vance Vansitter uzeo je konja nenaoružanu i prilično

iscrpljenom čovjeku kao običan drumski razbojnik. Te mrlje mogao se među svojim ljudima osloboditi jedino tako da mi pruži zadovoljštinu.

Kimnuo sam.

— Da, ma'am — rekoh — ja sam taj. Ali u ovom vrelom podnevu zaista vam ne bih htio stvarati neprilike. Zadovoljio bih se time da mi kažete u kojoj je sobi taj Vance Vansitter.

Žena se potihom nasmijala.

Zatim mi je skvrčenim kažiprstom dala znak da pridem bliže. Promatrala me čvrstim pogledom. Njezino mačkasto lice bijaše lijepo i rasno. Jasnije nego prije vidio sam da se radi o nesvakidašnjoj pojavi. Pokraj sve gojaznosti njezino je tijelo bilo gipko, što se pokazivalo čak i u mirovanju. Poput prave mačke očito je imala izvrsne reflekske.

Mogla je sigurno uloviti nešto više od miša, ako se razumijemo. Ta žena mogla se nositi sa svakim protivnikom, bio on štakor ili pas.

— Amigo — promrsila je — ne precjenjujete li se? Vance Vansitter je prva klasa u ovom kraju. Ili i vi imate neko ratničko ime i bojovni glas?

Dok je to izgovarala, na njezinu se licu odražavalo nešto nalik na pohlepu. Kiselo sam se osmijehnuo.

— Ne — rekoh — nemam ni jedno niti drugo. Ja sam samo lovac divljih konja, koji je za dlaku izmakao Apašima i onda me taj Vance Vansitter opljačkao. Gdje dakle...

— Polako! — prekinula me. — Dodite još korak bliže, amigo, i pokažite mi ruke. Dlanove! Htjela bih vidjeti vaše crte i pro-

čitati kakva vas budućnost čeka.

U njezinu glasu bilo je nečega što me nagnalo da je bez riječi poslušam. Odjednom mi se činilo da uistinu može proricati iz dlana. Njezine ruke bijahu nasuprot tijelu male i nježne. Lijepa ruke umjetnice.

Dugo je proučavala moj lijevi dlan.

Zatim se ponovo zavalila u naslonjač.

Nije mi rekla što je našla na mom dlanu, što je pročitala u crtama. Samo me netremice promatrala.

Ja nisam ništa pitao. Ne, jednostavno nisam htio znati što je otkrila. Kad bi mi prorekla brzu i skorbu smrt, možda bih šmugnuo iz grada i odustao od susreta s Vanceom Vansitterom.

— Dakle, gdje je? — pitao sam ponovo oštro. — Ili da ga tražim po svim sobama? Ma'am, zaista ne bih htio da imate nevolja, ali...

— U redu — prekinula me. — Izadite napolje. Čekajte na trgu. Za nekoliko minuta pojavit će se Vance Vansitter. Neću da se ovdje unutra... Razumijete, amigo? Moje djevojke mogle bi se prestrašiti. Čekat ćete napolju, je li?

Kimnuo sam, okrenuo se i pošao.

— Mnogo sreće, amigo! — rekla je za mnom.

Stao sam i napola sam se okrenuo.

— Zašto mi želite sreću, ma'am? Nije li Vansitter ovdje dobar gost i prijatelj?

Smješkala se.

— O, da — odgovorila je. — No moje srce uvijek kuca za hrabrijega, za onoga čije su

šanse manje. Uvijek sam uz onoga koji će vjerojatno izgubiti, jer je sve protiv njega.

Tada sam joj pokazao dlance.

— To ste pročitali? — pitao sam.

— Katkad sam se prevarila — odgovorila je.

Izašao sam. I znao sam da će borba biti gadna.

Još sam mogao otići iz grada.

IV

Nasred trga, koji su u Jerichu svi zvali plaza, stajalo je snažno drvo, neka vrst hrasta, korijenje kojega je očito crpilo hranu iz dubokih podzemnih žila.

Orijaško drvo bacalo je veliku sjenu.

Bio je tu također obzidan bunar, pokriven daskama, kako ga ne bi zagađivalo lišće i u nj padala prašina. Valovi pored bunara bili su puni. Nedaleko od njih bilo je čak nekoliko kamenih klupa.

Kad sam ušao u sjenu da čekam Vancea Vansittera, opazio sam da na jednoj klupi sjedi neki čovjek.

Neznanac me promatrao. Činilo mi se da ga odnekud znam. Odjednom sam shvatio, što mi je na njemu tako poznato. Bio je muško izdanje Stelle Hannagan. Bit će da joj je brat.

Budući da su im ukradeni konji i mazga, i on je ovamo dopješačio. No bio je bolje opremljen. Imao je čizme, a pored njega bila je i čutura.

Promatrali smo se. Bio je otprilike mojih godina, sigurno žilav i iskusan. I on je nosio revolver. Ali ovamo je došao da se pokori nekom Taboru Quineyju.

Pitao sam se, da li ga je Tabor Quiney tu ostavio da čeka, da se smekša, ili taj gospodar Jericha i vladar čitavoga kraja nije bio u gradu.

Kimnuo sam momku i rekao:

— Vi ste Hannagan? Prošle noći bio sam pri logorskoj vatri kod vaše sestre. Nahraniła me i napojila. Proklet je put do Jericha, zar ne?

Momak je kimnuo. No prije nego je stigao nešto reći, krajčkom oka opazio sam pokret na trijemu saluna. Okrenuo sam se onamo odakle sam upravo došao.

Prije ko je stajao Vance Vansitter.

Izašao je iz kuće poput vuka iz jame. Žmirkao je zbog jakoga sunca, poravnavao opasač i prijetljavao nosač revolvera. Zatim je trenutak cupkao na kamenu trijema kao da je prebrzo uskočio u čizme pa su noge morale tek naći valjan položaj.

Zatim je pogledao prema meni. Bio sam izašao iz sjene i stajao sam na žari kao i on.

Sunce je još bilo u zenitu. Vance je polako sišao sa trijema i pošao prema meni. Išao je laka i gipka koraka tvrdim trgom, s kojega je vjetar mogao podizati malo prašine.

Iza njega izašlo je na trijem nekoliko ljudi. Neki su se prozori otvorili. Vidjele su se ženske glave. Na jednom balkonu pojavila se Red Cat, čije pravo ime još nisam znao. I na ulicama koje su vodile na trg opazali su se pokreti. Činilo se kao da je neki tajni glas prekinuo siestu u gradu.

Usredotočio sam pažnju na Vancea Vansittera.

Bio je odmoran. Sigurno se okupao. Imao je čistu odjeću.

Vjerojatno je nekoliko puta jeo. Prošle noći pio je i poslije se provodio s djevojkom.

Ja sam, naprotiv, bio prilično slab. Kupanje u jezeru bilo me malko osvježilo, no sigurno je bilo ludo da sada zatražim zadovoljštinu od tako čila čovjeka.

Vance Vansitter došao je dovoljno blizu. Dijelilo nas je samo oko osam koraka. Vidio sam na njemu da je spreman. Pogledao me i rekao promuklo:

— Hoćeš zaista tako, bratac? Isplati li se umrijeti za prokleti ponos?

Uzvratio sam pogled i kimnuo.

— Nisam plaćenik — rekoħ.

— Međutim, ako mi netko otme konja i pusti me da bosonog i s praznim revolverom pješačim apaškom zemljom, taj...

Nisam stigao dalje, niti sam znao što se u Vansitteru zbivalo u tih nekoliko trenutaka dok sam govorio.

Možda je odjednom osjetio signale opomene nekim osobitim nervom. Možda je iz mogaglasa i pogleda zračilo nešto iz čega je tek sada zaključio, u što se upustio kad mi je oteo konja i pred svojima nadmeno dao do znanja, gdje ga mogu naći.

Ja sam stigao.

On je morao pred očima grada i svojih drugara dokazati da drži riječ. Ali na meni nije mogao otkriti trag straha ili makar krzmanja. To ga je zbunjivalo. Zato nije htio gubiti vrijeme. Iznenada ga je podišao onaj loš osjećaj što se javlja ponekad kod revolveraša. Prijetnja poraza uvijek se predosjećala.

To bi potvrdio svaki revolveraš koji je jednom izgubio. Svaki je od njih osjetio da će biti tako.

Vance Vansitter potegnuo je revolver sasvim iznenadno, dok sam još govorio.

Ali na pokret me upozorio trzaj njegova ramena.

Od toga hipa nisam djelovao razumski. Nisam slijedio nikakve naloge mozga. Ne, moje djelovanje i reakcije bile su samo refleksne. Možda bi se mogle usporediti s tim kako se čovjek saginje ili odskaače u stranu kad s tamnoga prozora na njega skoči razjarena mačka.

Povukao sam i pucao. Pri tom sam gledao u vatru Vansitterova hica i osjetio njegov metak. Pucao sam dalje. On također. Obarače smo pritiskali gotovo istovremeno.

Tako smo se i pogađali. Sve je dakle ovisilo o tome, čiji će pogodak biti točniji.

Ili ćemo s međusobno poubijati? To me pitanje spopalo poslije trećega metka.

Opazio sam kako se Vance Vansitter zanio i počeo se okretati. Njegov četvrti metak odlutao je u nepoznatom pravcu.

Tada je pao.

I ja sam se počeo njihati na nogama. Morao sam sjesti, pri čemu sam se sjetio kamenih klupa kod bunara.

S mukom sam se okrenuo. Revolver je još dimio. Pokušao sam hodati. To mi je začudo uspjelo.

Sjedio sam na klupi držeći revolver u ruci i osjećajući kako mi iz rana teče krv. Mučilo me gorko pitanje, čemu je sve to služilo?

Ponos i želja za zadovoljstvom činili su mi se sada vrlo glupim. Bio sam ranjen. Bio sam još jače oštećen nego prije.

Skinuo sam Vancea Vansittera s nogu, i ništa više, do vraga.

Pokraj mene našao se Stelling brat.

— Čovječe — govorio je — ne možete ovdje sjediti dok ne iskrvarite. Ustanite! Pomoći ću vam da dođete do doktora Hio-ba Bannera. Tih dvjesto koraka nekako ćemo svladati. Idemo!

Shvatio sam da mi to govori dobar momak.

Iako je u grad došao natovaren grdnim nevoljama, da se podredi gospodaru toga kraja Taboru Quineyju, stao je uz mene i pomogao mi. To je dakako za njega moglo biti opasno jer sam se ja borio s prijateljem ili podanikom Tabora Quineyja i pobijedio ga. Pristanak uz moju stranu mogao je donijeti samo neprilike. Zato sam promrsio kroz zube:

— Dobro, Hannagan, ali sigurno ću uspjeti sam. A to je za vas bolje. Hvala na ponudi, uistinu hvala!

S tim sam riječima ustao. Vjerovao sam da sam prebrodio šok, iako me neprestano spopadala panika. Krv sam gubio iz tri rane. Jako su krvarile. Moja nova novcata odjeća ponovo bijaše propala. Predobro sam znao kako se teško ispire krv.

Ustao sam i krenuo.

Međutim, jedna mi je noga klecnula. U natkoljenici sam imao metak. Zamalo sam pao. Hannagan je htio priskočiti i pridržati me, no uspio sam se održati u donekle uspravnom položaju.

Napravio sam otprilike dvadeset koraka. Pri tom sam skrenuo udesno, prema ulici u kojoj sam bio sreo doktora kako kunnja u njihalci. No sada sigurno

ne dremucka pred kućom. Pucnjevi su se morali čuti posvuda. Ako je taj čovjek pravi liječnik, morao bi se pojaviti svakoga trenutka. Bilo bi to u skladu s njegovom zakletvom.

Jest, već bi morao biti na putu, da spasi jedan život i da ga održi.

Lijevo od sebe vidio sam Vancea Vansittera kako leži na zemlji. Oko njega su stajali i čučali neki ljudi i ona žena što su je zvali Red Cat. Je li Vance Vansitter mrtav?

Odjednom mi se smračilo pred očima. Koljena su omekšala. Tlo se podizalo prema meni.

* * *

Probudio sam se kad mi je doktor svojim instrumentom iščupao metak iz bedra. Gornji dio tijela bio je već previjen kao da sam u čvrstom stezniku. Krpanja je bilo također na rame-nu iznad ključne kosti.

Stari doktor cerekao se nada mnom, valjda zadovoljan što sam se osvijestio.

— Aha — govorio je pokazujući žute zube — mladiću, nisam li rekao da će vam biti potrebna moja pomoć? Kako mi niste dali predujam, sada ću uzeti deset dolara više, hahaha!

Nije mi bilo do smijeha.

K tome, postao sam svjestan toga u kakvom krevetu ležim.

Za ime svijeta, bio je to luksuzan krevet od jakih cifrastih mjedenih cijevi. Na vrhovima su bile debele kugle. Posteljina bijaše najbolja što se može zamisliti. U te se stvari nisam baš razumio, ali mislim da se radilo o damastu. Soba bijaše uređena u skladu s krevetom. Na zidu nalazila se uljana slika. Predstavljala je, po svemu sudeći,

onoga Parisa koji je obavljao dužnost suca kad su se boginje takmičile u ljepoti. Na zidovima je bilo frivolnih slika. Bili su to radovi nekoga velikog umjetnika.

Tada sam s druge strane kreveta ugledao Red Cat.

Shvatio sam da ležim u njezinu krevetu, u njezinoj sobi. Dala je da me donesu k njoj.

Zašto, zaboga? U što sam se sada upustio! Shvatio sam to odmah, makar je sposobnost moga razmišljanja bila još vrlo slaba.

Ona se smješkala iznad mene. I opet je djelovala kao mačka, malo preuhranjena i zato donekle pretila i preteška za lov. No unatoč tome bila je ipak još prava mačka, mazna i umiljata, ali ipak spremna da pokaže pandže. Da, sve sam to instinktivno osjećao.

Doktor bijaše gotov i spremao je svoje koještarije u torbu. Čuo sam kako Red govori:

— Doktore, ja plaćam. To jest, dodat ću, koliko bude potrebno. U njegovim džepovima nisam našla dovoljno novca.

S tim je riječima otpratila liječnika. No ubrzo se vratila. Sa sobom je donijela posudu iz koje mi je dala piti neki gorak čaj. Rekla je:

— To će ublažiti moguću groznicu.

Poslušno sam gutao tekućinu. Pogledao sam u njezine kose zelene oči i pitao:

— I zašto ležim u ovom krevetu, ma'am?

— Zovem se Sue, Sue Sullivan — odgovorila je. — Budući da hoćemo postati dobri prijatelji, zovi me jednostavno Sue.

Kako ono glasi tvoje ime, prijatelju?

Uopće nisam znao, jesam li joj to već rekao ili nisam. Vjerojatno ne. No njezine su me riječi tako iznenadile da sam pokorno kazao:

— Zovem se Carmile, Ben Carmile.

Tek poslije toga počeo je moj mozak pravo raditi. Možda je također počeo djelovati napitak. Možda se od njega glava razbistrila a tijelo lakše podnosilo gubitak krvi. Tako sam se vratio osnovnom pitanju:

— Zašto ležim u tvom krevetu, Sue?

Okolišanje nije vodilo ni do čega. Htio sam doći na čistac. Sjela je na rub kreveta. Bili smo blizu i ponovo sam osjetio njezino snažno mačje zračenje.

— Vance Vansitter — izgovorila je polako — bio je najbrži i najopasniji revolveraš u ovom kraju, s jedne i druge strane granice. Uživao je strašan glas. A ti si ga pobijedio u poštenom dvoboju. Čak je povukao prvi. Sada si ti najveći u našoj sredini. Budući da je tako, željela bih uživati tvoje prijateljstvo, zaštitu i pomoć. Stoj! Nemoj sad odlučivati. Najprije ozdravi. I upoznaj bolje odnose koji ovdje vladaju. Tek tada reci što o svemu misliš. Budimo do tada dobri prijatelji, ha?

Svitalo mi je.

Vansitter je bio velika zvijer u toj sredini. Vjerojatno je radio za Tabora Quineyja. Ja sam ga ubio.

Zato je Sue Sullivan htjela da budem na njezinoj strani. Društvo nije moglo biti.

— Prijatelji? — rekoh upitno

i zagledah se u zelene oči Sue Sullivan.

Odmah je shvatila moje pitanje. Sve je čitala u mom pogledu. Dobro smo se razumjeli i bez riječi. Otkrila je karte.

— Ja sam ovdje zarobljenica Tabora Quineyja. — rekla je kratko. — Ne mogu nikamo. Mačka sam u zlatnom kavezu. Zbog svega toga potreban mi je prijatelj kojega bi se svi bojali.

Ništa više nije bilo nejasno. Htio sam negodovati, ili kako bi se to moglo reći. No bio sam previše umoran. Vjerojatno je krivnja bila u čaju, ne samo u gubitku krvi.

Nisam mogao ostati budan.

V

Kad sam se probudio, glad mi je razdirala utrobu. Bio je to upravo životinjski osjećaj. Dugo sam spavao. Napolju bijaše jutro drugoga dana. Čaj me je sigurno uljuljao u tako dubok san. Vjerojatno nisam bio u groznici, ili je bila tako slaba da je nisam opazao.

Prozor bijaše otvoren. U sobu je ulazio svjež zrak.

Tada je ušla Sue Sullivan.

Opet je imala na sebi izbljednuli jutarnji ogrtač. No uprkos tome nije bio nenosiv. Sue je djelovala svježije, upravo okupano. Njezina crvena kosa bila je omotana ručnikom. Osjećao sam mirise s kojima je došla, poput zdravoga jutra.

Donijela je sa sobom poslužavnik na kojemu je bilo kojčega, tanjurića, šalice i drugih stvarci. Na trenutak se zaustavila i promatrala me.

— Bolje ti je — ustanovila je.

— Ovaj čaj spravljen je po na-

putku jedne žene Yaquiija. Kla-
dim se da si gladan kao vuk po-
slije oluje. Prema tome, prijate-
lju, doručkujmo zajedno. I ja
sam vrlo gladna. No, reci mi,
smatraš li da sam previše go-
jazna.

Njezin smiješak pretvorio je
pitanje u šalu. Stavila je poslu-
žavnik na jedan od stolova i
privukla ga bliže krevetu.

— Ne — rekoh — nisi. Inače
se ne bi kretala poput hitre ma-
čke. Inače...

Prekinuo sam se smijehom.
Ona je uzvratila pitanjem:

— Zašto se smiješ?

— Ah, nema veze — rekoh. —
Gledao sam sliku u nekoj knjizi.
Slikar se zvao Rubens. Prošlo je
više od dvije stotine godina ot-
kako je to radio. Slika se zove
„Borba Amazonki“. Mogla si
mu pozirati.

— Znam tu sliku — uzvratila
je odmah. — Laskaš mi. Opet mi
se čini da ćemo postati pravi
prijatelji. Ali sad te moram na-
hraniti. Ne miči se. Tako će se
brže zatvoriti rane. Ona iznad
rebara posebno je potrebna mi-
rovanja, da se ne razbudi.
Prijatelju, moraš biti strpljiv.

Počela me hraniti. Bilo je me-
sa pečenoga pijetla, riže, pek-
meza od jabuka i k tome crve-
noga vina.

Jesli smo šuteći. Katkad bi-
smo se pogledavali. U njezinim
zelenim očima vidio sam po-
gled iskusne žene koja je po-
znavala život i znala svoju vri-
jednost.

Čitavo vrijeme osjećao sam to
strujanje njezine samosvojnosti,
i to me nije smetalo. Naprotiv,
svidala mi se.

Upravo sam je htio pitati za
toga Tabora Quineyja, kad je

otvorio vrata čovjek koji kao da
je bio gazda u kući i kao da do-
lazi u svoju vlastitu spavaću so-
bu. Tako, mislio sam, to će biti
taj Quiney.

Djelovao je kao čovjek koji
zna samo za pobjede. Bio je
plav, plavook. Smješkao se
ovlaš, naučen na to da njegova
riječ znači zapovijed; uvjeren
da njegov stisak ruke djeluje
privlačno i osvaja svakoga s
kim dođe u dodir.

Tako je stajao pokraj kreveta
i mučke nas promatrao. Smije-
šak više nije bio tako topao i sr-
dačan kao u početku, kad je
ušao.

Tada je rekao:

— I ti misliš, Sue, da će on biti
na tvojoj strani, a ne na mojoj
kao Vansitter? Držiš da ću ga
pustiti samo tako, iako je ubio
Vancea, koji mi je bio najbolji u
ovom kraju?

— Zasad je, da kažemo naj-
prije, nemoćan — odgovorila je
Sue. — Kad je pozvao na dvoboj
Vancea Vansittera kao konjo-
kradicu, pružio mu je sve mo-
guće prilike. Vansitter je povu-
kao prvi i on je počeo borbu.
Kad jednom bude zdrav, možeš
ga ustrijeliti, ili dati da to drugi
učine, ali morat ćete to izvesti s
leđa. Licem u lice bio bi brži od
bilo koga. Moj dragi, tvoja je
zvijezda počela gubiti sjaj.
Ako...

— U redu — prekinuo ju je i
zagledao se u mene. Zatim je
nastavio: — Aha, znači, u Jeric-
ho je došao čovjek koji zapravo
nije imao šansu i djelovao je
kao prosječan prolaznik. No po-
kazalo se da je velika zvijer i
zahtijevao je zadovoljštinu od
momka koji to nije izbjegavao,
kao ni drugi njegove vrste. Tu

se slažemo. No ako je tako, mora ući među nas ostale kao vitez među vitezove. Međutim, Sue, zasad leži u tvom krevetu i ne preostaje nam drugo nego da čekamo. Kad ozdravi?

Njegove riječi zvučale su gotovo grubo i bile su vrlo jasne.

Ali Sue se samo smješkala.

– Pričekajmo, vidjet ćemo – rekla je gotovo izazovno. – Ne bude li ti se tada svidao, možeš ga izazvati. Ti! Ili?

– Hoćeš li reći da će se boriti za tebe? – pitao je, ali nije čekao odgovor.

Odjednom se glasno nasmi-
jao i izašao. No vrata je ostavio otvorena. Sue Sullivan ih je zatvorila.

Kad se ponovo vratila k meni i sjela na krevet, da bi me hranila kao što je počela, oboje smo neko vrijeme šutjeli. Končno je progovorila:

– Prijatelju, jesi li sve razumio?

Kimnuo sam žvačući.

Došao sam u Jericho i ubio sam njegova prvaka. Nestala je jedna veličina. Time sam postigao da me druge veličine toga kraja promatraju kao novoga jelena predvodnika. Htio, ne htio, postao sam pripadnik svojevrstne viteške kaste, čiji su zakoni vrijedili među preostalim revolverašima.

Oni se nisu smjeli služiti varkama ili zasjedama. Da bi zadržali glas i poštovanje, morali su se dokazati u borbi pred licem svojih podanika. Tako se, otprilike, sve to moglo razumjeti. Sue Sullivan htjela je to iskoristiti.

Zasad me držala u krevetu kao bolesnika. Ali jednom me htjela imati uspravnoga na svo-

joj strani, kako bi se oslobodila Tabora Quineyja.

– Kad budeš htio otići, kamo bi krenuo? – pitala me.

Pri tom me ljubopitno promatrala.

– U New Orleans – rekoh.

– Zapravo, to bi bilo polazište. Zatim bih išao prijeko, u Evropu. U Paris. Eh, to bih htio, ako...

Prekinula me. Zaista nije imalo smisla govoriti o neizvjesnoj budućnosti. Najprije sam morao ozdraviti.

A tada? Hoće li me Sue Sullivan na svaki način i svom silom htjeti zadržati uz sebe. Da li bi mi kao žena uistinu mogla pružiti toliko da budem neka vrst njezina vojnika? Njezina osloboditeljica. Da li bi se tada mogla na mene tako osloniti kao na Tabora Quineyja?

Sve je bilo prilično ludo. K tome smo živjeli u kraju i vremenu u kojemu je bilo mnogo ludih stvari.

Opet sam klonuo od umora. Uskoro sam zaspao, makar je napolju sjao sunčan dan.

* * *

Probudio sam se kasno poslije podne. Znao sam to po suncu koje je dopiralo kroz prozor.

Nisam bio sam. U mojoj sobi bilo je šest djevojaka, redom izabраниh ljepotica, k tome iskusnih, iskupanih u svim vodi-
cama svoga poziva.

– Ne spava više – rekla je jedna.

– Hej, Carmile! – dodala je druga.

– Zdravo, ljepotice! – osmijehnuo sam se. – Potrudile ste se da posjetite bolesnika, je li?

Djevojke su me promatrale i

kao da su redom od mene nešto očekivale. Iako su sve bile iskusne zabavljačice, naučene na to da dijele krevet sad s ovim sad s onim, djelovale su nekako kao radoznale djevojčice kojima je obećan poklon.

Tada je jedna izustila:

— Pogledajte ga dobro, drage moje. Tako djeluje čovjek koji će nas izvući odavle kao princ u priči. Slušajte, Carmile, na vas polažemo sve svoje karte.

Otvorila su se vrata. Ušla je Sue.

— Napolje, ptičice! — rekla je mirno, ali glasom koji nije trpio prigovor ili čak bilo kakav uzvraćaj. Djevojke su izašle pored nje.

— Htjele smo ga samo vidjeti izbliza — reče jedna u prolazu.

Ostao sam sam sa Sue. Zatvorila je vrata.

— Dakle, njih također moram osloboditi — rekoh. — I one su ovdje neka vrst zarobljenica?

— Jesu — odgovorila je Sue.

— Kako bi inače Tabor Quiney ovdje držao ljude kakvi su mu potrebni da bi vladao čitavim krajem. Svojim ljudima mora ponuditi ono što ne mogu naći i dobiti uokrug petsto milja. To smo mi u ovoj kući. Drži nas u zarobljeništvu i nijedna ne može otići.

Mislio sam na brata i sestru Hannagan. Zatim sam pitao:

— Na trgu kod bunara jučer je jedan čovjek čekao Tabora Quineyja. Morao je...

— Znam, morao je dati pola svote što bi je dobio za stado — prekinula me Sue. — Već se vratio k sestri. Quiney bi i nju htio zatvoriti u ovu kuću.

Kad sam to čuo, shvatio sam u kakav sam grad i u kakav

kraj dospio u bijegu pred Apašima i poslije krađe konja koju je obavio revolveraški vitez.

Da, sve mi je postalo jasno. Tim krajem vladaju ponosni revolveraši.

Moja je jedina šansa bila u tome da me počnu smatrati jednim od svojih i da sve račune sređujemo među sobom, na svoj način.

Ne prihvate li me tako, dat će nekom prljavku da me ustrijeli iz busije. Tako su stajale stvari. Lukava Sue Sullivan htjela je iz toga izvući korist za sebe i svoje djevojke.

* * *

Trećega dana ustao sam i počeo se pomalo vući po sobi, uz pomoć štapa što mi ga je bila donijela Sue.

U minula tri dana Sue Sullivan, koju su zvali Red Cat, zbližila se sa mnom tako da me to počelo golicati, pa čak i uzbuđivati. Bilo je to predobro poznato strujanje što nastaje između muškarca i žene, prastara pojava koju civiliziranost ili kultiviranost samo profinjuje.

Što sam bio zdraviji, to me više privlačila ta punokrvna žena. To su jače bile želje i žudnje.

Do vraga, nisam bio svetac, niti sam htio postati redovnikom. Bio sam momak koji je živio primitivnim životom u primitivnoj zemlji, čovjek s jednostavnim i valjda normalnim potrebama. Pretpostavljam da je to sasvim razumljivo i čak pošteno.

Šestoga dana ležala je Sue Sullivan u mom naručju.

Kuća bijaše puna gostiju i do ponoći brinula se o njima sa svojim djevojkama kao primjer-

na domaćica. Kuća je održavala zamjeran nivo. Djevojke bi se mogle usporediti s japanskim gejšama. Razumjele su se u glazbu i znale su se ophoditi s ljudima. Uostalom, njihov zanat smatra se najstarijim na svijetu. Nikakvo čudo što je usavršen do gotovo estetskih oblika.

Poslije ponoći došla je Sue k meni.

I sve je bilo samo po sebi razumljivo i prirodno.

Kad se napolju zasivjelo jutro i kad je kroz otvoren prozor u sobu počela prodirati hladnoća, ležali smo jedno pokraj drugoga i bili smo još budni. Svatko zaokupljen svojim mislima. Osjećao sam toplinu njezina doduše pretiloga ali čvrstoga tijela, mačkastoga i maznoga.

Pitao sam se, kako će to ići dalje?

Unatoč otmjenosti bila je to ipak prava pravcata javna kuća, u koju bi, da se nalazi negdje u velikom svijetu, dolazile poznate i ugledne osobe iz politike i privrede.

U svim vremenim posvuda bijaše tako.

No ta kuća nije mogla postati i ostatati moj dom. Bio sam čovjek sedla, lovac na divlje konje.

Jednom bih htio osnovati ranč. Uzgajao bih konje, jer u njih sam se razumio. Usto bih gajio također i mazge.

Htio sam živjeti negdje u brdima s prekrasnim grlima. Za to mi je nedostajao novac.

Trenutno sam bio siromašan kao crkveni miš. Nisam mogao platiti čak niti liječnika. U međuvremenu sam jedino saznao gdje je moj konj, kojega mi je oteo Vansitter. Bio je u najamnoj staji. No ja nisam imao sed-

lo. Ostalo je kod Apaša. A Vansitterovo nisam htio koristiti.

S onih nekoliko dolara što bi se još našlo u džepu nisam mogao kupiti sedlo.

Sue je ležala glavom na mom ramenu i dodirivao me njezin dah.

— Ben, na što misliš? — pitala me.

— Što vi ovdje očekujete od mene? — odgovorio sam pitanjem. — Trebalo bi da se borim s Taborom Quineyjem i njegovim strijelcima? Da izazivam na dvoboj jednoga po jednoga. Zatim bih morao dovesti kola i izvesti vas iz jazbine? Očekujete li to?

Lako je uzdahnula.

— Ah, jednom smo imale brod na Mississippiju — počela je zatim pričati. — Bio je to parnjak, jedan od luksuznih saluna koji su plovili između New Orleansa i Saint Louisa. I Tabor Quiney bio je naš gost, jedan od onih koje smo mazile. Ali jednom nas je vihor bacio na greben. Došlo je do eksplozije kotla. Brod je izgorio. Spasile smo se, ali bile smo najsiromašnije među siromasima. Tada se javio Quiney s velikodušnom ponudom. Pričao nam je o divnom gradu na granici Sonore, o velebnoj kući koju je nekad neki ponosan hidalgo podigao za guvernera. Pričao nam je o rudnicima zlata i srebra i tvrdio da ono teče u taj grad. Za malo vremena moći ćemo kupiti nov brod, još ljepši i veći, još luksuzniji. Pošle smo s njim. Došle smo ovamo i postale njegove zatočenice.

Poslije tih riječi Sue je ušutjela.

Pitao sam:

— I obogatile ste se? Sue je pomakla glavu.

— Pa, i jesmo — rekla je. — Ako se Quineyju prohtije, začas ćemo biti bijednice kao pri dolasku. Opljačkat će i rudnike.

Svaki prijevoz zlata i srebra završio je napadom i pljačkom. Iz rudnika ne izlazi gotovo ništa. U Jericho se donosi tek toliko koliko je potrebno za održavanje pogona i ljudi. Većina naših gostiju dolazi upravo iz rudnika i moje su djevojke saznale da se plemenita kovina tamo uskladištuje i da se čeka pogodna prilika za prijevoz u Santa Fe. — Priča se o tome da će jednom biti organiziran veliki transport sa stotinu naoružanih pratilaca. Tabor Quiney čeka da se to dogodi.

Sue je šutjela. Ja sam razmišljao. Tada je nastavila:

— U rudnička skladišta ne može prodrijeti. Svaka je jama tvrđava. Quiney mora čekati da sve to izađe na put prema Santa Feu, gdje se jedino mogu unovčiti tolike količine. Dok čeka, kontrolira čitav kraj. Sprečava da bude gušće naseljen. Ne dopušta da na tom tlu zavlada zakon. Pljačka sve i svakoga. Ljudi mu moraju plaćati takozvanu »zaštitnu taksu« ili »udio«. Da bi njegovi revolveraši bili orni za posao i raspoloženi, u ovoj kući uživaju prednost. Ben, jasno mi je da ne možeš Quineyja i njegove ljude izazivati i ubijati jednoga za drugim. Kad bi to i poduzeo, ne bi bilo prihvaćeno. Dotle ne dosiže njihov revolveraški ponos i oholost. Preostaje ti da zadobiješ povjerenje rudara i građana Jericha. Da postaneš voda velikoga transporta, s kojim bismo

izašle i mi iz Quineyjeva kaveza. Razumiješ li me?

O, da, sada sam podosta toga shvaćao.

Kako sam prošlih dana i noći mnogo spavao, ostajao sam buđan. Misli su se neprestano rojile. Dotle je Sue spavala na mojoj ruci. Bilo je to razumljivo. Pitao sam se, da li je volim? Odgovor bijaše nijećan, iako sam je želio. Bilo je lijepo biti s njom, držati je u naručju. Bila je žena koja je zahtijevala i davala. Da, volio sam je kao krasan doživljaj, kakvoga se svatko sjeća još godinama. Ali sam osjećao da je Sue žena koja daje samo kad sama nešto traži. Tada je bila spremna platiti poštenu cijenu i pružiti protuvrijednost.

U osnovi uzevši, Sue bijaše nezavisna mačka, koja ne bi ni s kim mogla živjeti čitav vijek. Po tome sam vjerojatno znao da nije za mene.

Bit ćemo neko vrijeme suputnici, i ništa više. Bila mi je potrebna pomoć i morao sam je tražiti. Sada sam znao kako da platim dugove i da ne moram ostati dužan.

VI

Sedmoga dana izašao sam u grad i posjetio konja u staji.

Kretao sam se bez štapa, no malko sam šepao. Bio sam također nagnut tu stranu jer me stezala rana na rebrima. Još je bila takva da je pri pokretu ili čak uspravljanju mogla prokrvariti.

Sue mi je dala zaista dobru odjeću, smeđe kordaste hlače, zelenu flanelastu košulju, crn prsluk i smeđi šešir. Na to sam pripasao revolver.

Išao sam polako. Trgovca magarećega lica već sam pozna-
vao. Kad sam prolazio, stajao je
na tvorenim vratima. Pozdravio
je i pažljivo me promatrao.

Kimnuo sam i otišao dalje.

Još nije bilo podne. U gradu
se posvuda radilo. Ispred ko-
vačnice udarali su čekići. Kovač
je lijevom rukom okretao ko-
mad željeza i obrađivao ga uz
takt zvonkih udaraca po golo-
me nakovnju. U njih je na pra-
vom mjestu upadao težak čekić
pomoćnika, koji je obavljao
grublji dio posla.

Iz stolarije također su se čuli
udarci i zujanje pile. Sedlar je
sjedio u sjeni pred svojom radi-
onicom i nešto šivao.

Bio je to miran i radišan
grad. No pripadao je Taboru
Quineyju, tvrdom i svojevrijed-
nom gospodaru.

U međuvremenu saznao sam
koliko revolveraša jaše za nje-
ga, i to redom prvorazrednih
strijelaca, bez petljaroša i klem-
pavaca.

Bila su još sedmorica. Sue mi
je odala njihova imena i opisala
ih tako da bih svakoga mogao
prepoznati.

Kad sam ušao u dvorište na-
jamne staje i tamo našao svoga
konja, sreo sam jednoga od tih
momaka.

Sjedio je na najgornjoj prečki
ograde i promatrao Meksikan-
ca koji je češljao prekrasnoga
ždrijepca sjajne crne dlake.

Nisam se obazirao na čovjeka
i na vranca jer me moja životi-
nja pozdravljala radosnim rza-
njem, htijući odmah k meni.

Tada upita oštar i hladan
glas:

– Hej, ti si Carmile?

Okrenuo sam se. Da, bio je to

čovjek koji se prema opisu zvao
Sean Hackett. Pogledao sam i
lako sam kimnuo.

Momak je sišao s ograde i
prišao nekoliko koraka. Pri tom
je poravnao opasač s oružjem i
neljubazno me ošinuo pogle-
dom. Dijelilo nas je još šest ko-
raka.

Mislio sam: Do vraga, neće
valjda sada htjeti dvoboj?

– Bio sam prvi iza Vancea
Vansittera rekao je. – Sjećaš li
se da sam stajao pokraj njega?
Onda kad ti je uzeo konja. Dotle,
je jahao sa mnom.

Kimnuo sam. Prepoznao sam
ga. Kad smo se sreli, bio je ne-
obrijan, prašnjav i znojan. Sada
je djelovao drukčije, no nije bilo
zamjene. Potvrdio sam njegove
riječi ali sam šutio.

– Vansitter se sukobio s to-
bom kad je imao loš dan – Na-
stavio je revolveraš. – To se do-
gđa. Sada ja tražim zadovolj-
štinu za njega. Da je živ, učinio
bi to isto. Carmile, i ti djeluješ
drukčije nego prije nekoliko da-
na. Čini se da si ozdravio. Pre-
ma tome, daj da to sredimo.

Momak je udario rukom po
držaču revolvera i time je riječi-
ma dao nedvojbeno značenje.

Iznenadio sam se i zanijekao
glavom. Čudio sam se sam svo-
jim riječima:

– Sve to dakle trebalo bi da
bude razlog da pucamo jedan u
drugoga, pa da netko od nas za
nekoliko trenutaka bude mr-
tav? Ludo! Besmisleno! Do vra-
ga, kakva je to glupa revolvera-
ška čast?

– Takva je kakva je – uzvra-
ti momak. – Ovdje nas je malo
i ne možemo nešto značiti ako
ne osvetimo smrt svoga druga.
Razumiješ li, momče?

— O, da, odmah sam shvatio. Ti su ljudi mogli stanovnike grada i kraja držati u strahu i pokornosti samo tako da svaki osvećuje svakoga. Za sve. Bez milosti. Upao sam upravo u takav slučaj.

Tresao sam glavom i govorio:

— Slušaj, momče! Kad sam se borio s Vansitterom, osjećao sam se prilično glupo. I konačno sam shvatio...

— U redu! — prekinuo me izazivač nestrpljivo.

Zatim je rekao još glasnije i oštrije:

— Pedro, otidi nekamo gdje te nijedan od nas ne može vidjeti. Tada ćeš jako pljesnuti rukama. Samo jednom!

— Si, senjor — reče mladić koji je timario ždrijepca i nestade s vida.

Ništa se više nije isplatilo govoriti. Nijedna riječ ne bi imala nikakvoga smisla. Našao sam se u đavoljem krugu revolveraškoga ponosa osobite kaste, očito osuđene na propast, no odlučne da do kraja živi prema svojim pravilima.

Tada se začuo pljesak mladićevih dlanova.

Morao sam se boriti za život. Moji refleksi odjednom su postali brži od misli.

Osjetio sam trzaj svoga oružja u ruci.

* * *

Kad sam ušao u rajsku kuću, ustanovio sam da me vijest o borbi i o njezinu ishodu pretekla.

Sue i njezinim djevojkama nije trebalo ništa govoriti.

Primile su me u prostoriji u kojoj su inače sa svojim gostima jele, pile, plesale i izvodile solističke točke. Stajale su oko

mene u jutarnjim ogrtačima, zabrinute i preplašene. Bile su neispavane jer njihova noć bijaše besano duga.

Kad su se smirile i odahnule, jedna reče:

— Nebo ga je spasilo! Živ je i čitav. Svaka će od nas zapaliti po jednu veliku svijeću.

Sve su se slagale s prijedlogom. Sue ode za bar i natoči mi viski boje jantara, najbolji kojim je raspolagala. Piće mi je dobro došlo. Duboko u sebi osjećao sam se loše. Obuzimala me gorčina. Nešto me stezalo u grlu. Jedva sam otvarao usta.

Prije malo vremena gledao sam smrti u oči. I nisam imao nikakva izbora. Morao sam se boriti za život. Morao sam preživjeti, znači pucati brže i ubijati sigurnije.

Dok se radilo o refleksima i njihovu činu, bilo je lako. No užas se pojavljivao s mislima. Zato sam bio potreban pića, da potisnem mučninu u želucu i beznade u mogu. Djevojke su promatrale kako me snažan gutljaj oštoga pića najprije trgnuo i kako se zatim opuštam.

Tada je Sue zapitala:

— On je mrtav? Bio je to Sean Hackett. Morao si ga ubiti kao i Vansittera?

— Ne — rekoh. — Odnijeli su ga k doktoru Banneru. Bit će dakle da nije mrtav. Ali možda će umrijeti. Prije nego je prestao pucati, morao sam ga dva put pogoditi. Pao je. Ah, trebalo je da...

Ušutio sam jer sam htio reći kako bi bilo bolje da sam se bacio na konja i odmaglio. Ipak nisam dovršio započetu rečenicu tim riječima. Već zbog toga

što sa mnogo dugovao Sue Sullivan. K tome nisam imao sedlo ni najosnovnije opreme.

Kako sam mogao odjahati? Možda do najbližega rudnika, da tamo potražim posao? Tamo su se dobivali tri dolara po smjeni, koja je trajala dvanaest sati. Takvim tjelesnim naprezanjima nisam još bio dorastao. Rano još nisu bile izliječene. Ne, morao sam do daljnjega ostati kod Sue Sullivan.

Osjećao sam se umornim umornim i kao da sam u vrućici. Bio sam još bolestan i slab. Pravo je čudo što sam toga Seana Hacketta pobijedio.

Ili nije oružjem rukovao tako dobro kao što je vjerovao, ili sam ja bio brži i bolji nego sam dosad mislio. A možda se radilo jednostavno o sreći. Hackett nije potezao sporije od mene, no slabije je gađao.

Odmaknuo sam se od bara i polako sam se penjao stepeništem. Kad sam legao u krevet, Sue me neko vrijeme ostavila na samu. Bila je mudra žena i razumjela se u muškarce. Znala je da mi je ponajprije potrebna samoća.

Došla je tek poslije.

— Ben — rekla je — ako nas izvedeš odavle, učinit ćeš dobro djelo, vjeruj mi.

* * *

Kasno poslije podne shvatio sam da se ne mogu sakriti u sobi Sue Sullivan kao vuk u brlogu. Unatoč tome bojao sam se izaći u taj svijet, u Jericho. Morao sam računati s tim da ću iznova zapasti u nepriliku.

Ili će me Tabor Quiney i njegovi revolveraši sada ostaviti u miru? Nijedan me više neće izazvati na dvoboj?

Do posljednjega valjda neće ići. Vjerojatno su se pozabavili tom dvojnom, tako da su shvatili kako imaju samo dvije neugodne mogućnosti.

Budu li me se klonili, postat ću nada svih koje su tlačili, izrabljivali i podjarmljivali. Mogao bih postati njihov vođa.

Ako me Quiney i njegovi revolveraši ne ostave u miru, moraju računati s tim da bih mogao svakoga od njih pobijediti u poštenu dvoboju, što bi moglo dovesti do pravoga samouništenja.

Ili će se morati odreći ponosa i odstrijeliti me skupnim napadom, odnosno iz zasjede. Tada ne bi bili više ponositi revolveraši. A to su htjeli biti u tom kraju koji su osvojili i pretvorili ga u carstvo u kojem su htjeli ostati. Mojim protivnicima daleko nije bilo lako. Meni također. Ja sam morao pobijediti strah, smoći odvažnost da opet izađem.

Učinio sam to podvečer.

U gradu bijaše još življe nego prije. Stiglo je nekoliko rudničkih kola. Ljudi su tovarili hranu, alate i neke uređaje što ih je napravio kovač. Sa skladišta su uzimali građevno drvo i oblice za podgradu.

Odnekud je došlo nekoliko jahača. Zadržavali su se oko trgovine ili su lunjali oko jeftinih točionica tekile.

Kod Sue još nije bilo prometa. Njezina vrata otvarala su se tek za večeru. Njezin kuhar Kinez bio je majstor svoga zanata.

Još sam jednom obišao konja. Ovaj put nije me čekao nijedan od Quineyjevih revolveraša. No prišao mi je konjušar i odveo me u prostoriju sa sedlima. Po-

kazao mi je jedno prve klase i rekao:

— Da li biste bili zadovoljni s ovim, senjor?

Začudio sam se jer se radilo o skupom sedlu, vrijednom sigurno stotinjak dolara. U tom kraju dobivao se prosječan konj za dvadeset dolara. Sedlo bijaše dakle vrijedno kao četiri ili pet takvih grla.

— Čije je? — pitao sam.

Konjušar me pogledao kosim očima što ih je naslijedio od indijanske bake ili indijanskoga djeda.

— Patronin — rekao je uz pokret koji me uvjeravao da je mislio na Sue Sullivan.

Do vraga, sad mi je poklonila i sedlo. No sedlo mi je bilo prijeko potrebno. Ta nisam mogao čučati u gradu. Morao sam upoznati kraj. Budem li se prihvatio onoga što se od mene očekivalo, trebalo je da odem također do rudnika.

Da, trebao sam sedlo. I još neke stvari. No to nije moralo biti tako raskošno sedlo, makar mi se zbog toga svidalo.

Sunce žarko, mislio sam, u kakvoj sam se kaši našao? I kako ću još duboko zagaziti u sve to? Što da radim?

Dospio sam do toga da me uzdržava dama iz javne kuće. Sto mu đavola, to mi baš nije godilo! Škrgutao sam zubima, makar sam se tješio time da živim u zemlji i vremenu u kojem nema općih mjerila. Usporedba s normalnim svijetom ne bi bila valjana. Ali...

Odlučio sam nasumce.

— Dobro — rekoh — osedlajmo konja. Malo bih ga pojašio. Vrijeme je da se opet nađem u sedlu.

Jahanje sam podnosio bolje nego sam se nadao. Naravno, morao sam biti oprezan i nisam smio prekoračiti miran kas. Rana na sredini rebara s desne strane izdržala je.

Jahao sam dolinom i usmjerio konja prema klancu koji je vodio u pravcu granice Sonore. Kad sam došao do potoka, morao sam neprestano izbjegavati drveće i grmlje. Tuda je prolazila samo uska jahačka staza. Kolni put prolazio je više desno, to jest zapadno.

U dolini je bilo njiva na kojima su radili ljudi iz grada. Tu i tamo pasla su goveda i ovce.

Ponovo sam se sjetio brata i sestre Hannagan, posebice sestre, kod čije sam se vatre bio nahranio i napojio poslije nekoliko dana gladovanja i skapavanja od žeđi. Ona mi se vraški svidjela. No tad sam završio u krevetu Sue Sullivan.

Sudbina?

Ujašio sam u širok klanac, gotovo nalik na izduženu dolinu. Na nekim je mjestima bio širok kilometar. Zemlja bijaše plodna i ozelenjena. Potok je dovodio vodu. Osim toga, tu je moralo biti mnogo izvora.

Bio bi to izvrstan pašnjak za goveda ili mjesto za uzgoj konja. Radilo se naprosto o velikom koralu. Trebalo je samo da se zatvore izlazi, te ušća sporrednih kanjona. Tako bi to jednostavno bilo. No nigdje nije bilo naseljenika, farmera ili rančera. Nekoliko rudnika, i to bijaše sve.

Tabor Quiney sigurno nije dopuštao naseljavanje. Kad bi bilo više stanovništva, ljudi bi stvorili red koji bi vrijedio za sve. Quiney se nije htio boriti

protiv njihove brojčane nadmoći. Došljaci bi uspostavili zakon protiv njegove volje i otjerali ga do đavola zajedno s revolverašima.

Kraj bijaše trenutno nastanjen upravo toliko da je Quiney njime mogao vladati. Shvatio sam to ulazeći dublje u klanac.

Iza prve okuke opazio sam rudnik. U brdo je ulazila velika glavna jama. U njezinoj blizini bile su gomile jalovine, nekoliko koliba i drugih zdanja, drobilica s pripadajućim uređajima i talionica. Tu i tamo vidali su se radnici. Konji su iz jame dovlačili vagonete i vraćali ih sa separacije.

Bilo je kasno poslije podne, gotovo večer, no u klancu bijaše još dovoljno svjetla. U rudnicima se očito radilo u dvije ili tri smjene.

Stao sam. Sjedio sam mirno u sedlu i promatrao sliku pred sobom.

Taj je rudnik poslovaio vjerojatno s dobitkom. Inače se u njemu ne bi tako marljivo radilo. Negdje unutra u kopu bile su uskladištene poluge vrijedne kovine. Jednoga dana moraju biti odvezene na tržište. Tabor Quiney sa svojim revolverašima čekao je taj prijevoz. Okrenuo sam konja da se vratim u Jericho. Za prvo izjahivanje prešao sam dosta. Sutra ću ostati dulje u sedlu.

Kad sam prešao dio puta i stigao do zavoja, iza velikoga kamena izašao je pred mene jahać.

Tabor Quiney. Odmah sam ga prepoznao. Sjedio je na snažnoj životinji, ždrijepcu vrijednom tristo dolara. Njegovo sedlo zacijelo se ne bi moglo dobiti za manju svotu.

Došljak me mirno promatrao. Kad sam stao nekoliko koraka daleko od gubice njegova konja, rekao je:

— Onda, Carmile, shvaćaš li sada o čemu se radi?

Kimnuo sam.

— Točno — rekoh. — Ali dopusti da nešto pitam! Koliko će vas još pokušati sa mnom? Ili ste izgubili samopouzdanje pa namjeravate pribjeći drukčijem načinu?

Zadnje riječi izgovorio sam glasno i podrugljivo. Mogao sam još pitati, hoće li me napasti skupno ili s leđa?

Quiney se trgnuo, pokazavši time svoj revolveraški ponos. On i njegovi ljudi na neki su se način uistinu osjećali junacima. Bili su grabežljivci, ali cijenili su neku svoju čast i pravila svoje vrste. Poslije toga trzaja, koji kao da je izazvao udarac bičem, Quiney se uspravio i rekao:

— Mogli bismo se dogovoriti.

— Kako? — pitao sam. Ljubopitno.

Tek što sam izgovorio tu riječ, Tabor Quiney se počeo cerekati.

Njegovo držanje postade još čvršće nego prije. Odavalo je osjećaj moći i potpune samosvijesti.

Tabor Quiney bijaše preda mnom kao spomenik pobjedniku. Tako su ljudi zamišljali pobjedonosne osvajače koji su dolazili brodovima preko mora da bi otkrivali nove zemlje ili osvajali carstva.

— Kako? — ponovio sam.

— Jednostavno — odovorio je Tabor Quiney. — Dvije su mogućnosti pred nama. Ili ćeš nestati iz ovoga kraja kad bude noć i magla, ili... U prvom slu-

čaju jednostavno si nestao, u drugom...

Tu je zastao.

Čekao sam i nisam pitao, kakva je ta druga mogućnost. Sjedio sam mirno u sedlu i smješkao se. Oštar i prodoran Quineyjev pogled još me jednom odmjeravao.

Tada je rekao:

— Ili ćeš biti jedan od nas. U povijesti nije bila rijetkost da je neki neprijatelj stekao ugled među protivnicima, da je zatim došao za njihov stol i ostao s njima. Eto, možeš birati između tih dviju mogućnosti. Inače...

Sada sam ja upitao oštro i prodorno:

— Inače? Što će se inače dogoditi?

— Neću više žrtvovati nijednoga čovjeka — uzvratio je Quiney. — Shvatio sam da te u poštenom dvoboju ne može tući nijedan od nas. Prema tome, moram smisliti nešto drugo.

— Dopušta li to vaš ponos, revolveraška čast, ili kako već to nazivate?

Rugao sam se.

Quiney lako zatrese glavom.

— Ispadali bismo jedan po jedan, dakle moramo progutati taj zalogaj — rekao je. — Ne preostaje nam drugo. Previše je toga u igri. Plijen je prevelik da se ispusti iz ruku. Do sutra možeš razmišljati.

Izgovorivši to mamuznuo je konja i projašio pored mene u pravcu odakle sam bio došao. U noći koja se spuštala Quiney je imao neki cilj.

Vratio sam se u Jericho. Što sam mogao uraditi? Da sam bio mudar, dao bih petama vjetra i odjezdio iz toga kraja. Ali bio

sam dužan Sue Sullivan. Zapravo ne samo njoj.

VII

Oko dvije ili tri milje ispred Jerieha, kad sam već vidio svjetlucaje svjetiljki u sumraku, stigao sam kola pokraj kojih je išao jahač.

Nisu to bila teška kola kakva su rudari upotrebljavali za prijevoz svojih različitih tereta, nego dvokolica koja pastirima služi kao pokretno sklonište.

Na konju pored njih bila je žena. Da, bila je to Stella Hannagan, kod koje sam poslije dugih dana i noći dobio prvi obrok i čijega sam brata sreo u Jerichu, kad sam izazvao Vancea Vansittera.

Kad sam prešao iz kasa u hod korakom, okrenula se.

— Zdravo — rekoh. — Kako je? Je li sve dobro obavljeno? Brat se sporazumio s Taborom Quineyjem? Gdje je on? U kolima je samo Paco.

Neko je vrijeme šutjela. Kad je progovorila, glas joj je zvučao trpkno i neraspoloženo.

— Brat leži u kolima — rekla je — i zato Paco vozi tako pažljivo. Možda ga živoga dopremimo do doktora u Jerichu.

Iznenadeno sam se trgnuo.

Brzo sam pitao:

— Što se dogodilo? Mislio sam da ste s Quineyjem sve uredili. Vidim da imate svoje životinje.

— Da, činilo se da smo se dogovorili — uzvratila je Stella Hannagan. — Naravno, htjeli smo Quineyja prevariti. Izigrati! No on je vjerojatno od početka računao s tim i nije drijemao. Vratio nam je životinje i brat ih

je doveo. Tada smo krenuli sa stokom idući od rudnika do rudnika, prodajući po tucet ovnova. U tom nepreglednom kraju osjećali smo se sigurni. Bilo je dogovoreno da brat polovicu utrška donese Quineyju u Jericho. No htjeli smo se jednostavno izgubiti. Ali prije manje od dva sata dojašio je k nama Quiney, po novac. Rekao je da nam želi uštedjeti put do Jericha. Brat nije htio dati polovicu i došlo je do borbe revolverima. Quiney bijaše brži i bolje je pucao. Zatim nam je uzeo sve što smo zaradili. Sve! Morat ću prodati konja i mazgu, ako...

Glas ju je izdao.

Sigurno je htjela reći da bi prodajom konja i mazge koja je vukla kola mogla platiti doktora. No kako je i njen brat imao konja, kojega sada nisam vidio, vjerojatno ga je izgubio u borbi.

Kad me prije pola sata Tabor Quiney sreo, nije vodio slobodnoga konja.

Nisam znao kako da pomognem Stelli Hannagan. Ipak sam je pitao:

— Stella, mogu li učiniti što god za vas?

Jahali smo pored kola. Pogledala me tužno i zagledala se zatim u svjetla ispred nas. — Zatim je rekla: — Ben Carmile, to je sasvim jednostavno. Već smo čuli da ste se borili s dvojicom Quineyjevih revolveraša i da ste pobijedili. Vijest se brzo proširila po rudnicima i rudarskim logorima. Ako me pitate kako da mi pomognete, rekla bih ono što je želja većine ljudi u Jerichu i okolici: da ubijete Tabora Quineyja. Da, da ga ubijete! Na drugi način toga se grabežljivca nećemo osloboditi. Zašto ste

se zapravo borili s njegovim ljudima? Njih može uvijek nadomjestiti. Dovoljno je moćan. On mora nestati. Ben Carmile, svojim brzim revolverom možete učiniti dobro djelo za ovu zajednicu poštenih ljudi. Ubijte Quineyja! Inače u Jerichu nitko neće imati šansu da živi...

Od gorčine i mržnje glas joj je drhtao.

Da, bila je to mržnja. I to bijaše prirodno. Nije bila svetica.

Stella bijaše rasna žena. Njezini osjećaji nisu mogli biti drukčiji.

Jašio sam šutke. Mislio sam na Tabora Quineyja, kojega sam sreo prije mraka. Jedva malko više od sata prije toga borio se s bratom Stelle Hannagan i vjerojatno ga tako teško ranio da doktor neće moći pomoći.

Opljačko je to dvoje poput drumskoga razbojnika.

Uzdahnuo sam i rekao:

— Kad bi mi izašao na dvoboj, mogao bih makar pokušati da ga svladam. Ali on to neće učiniti.

— Prokleti vaš revolveraški ponos! — reče Stella Hannagan.

— Do vraga, umišljate da ste potomci hidalga, ili kako su se već zvali ti ljudi. Vi ste uznositi jahači, je li? Ili, sjetila sam se: samuraji? Samuraji na bušidu, viteškom pohodu. Tada je ubijanje časno. U mojim očima poštenije bi bilo ubijanje kad se potlačeni dignu protiv tirana. Oh...

Ušutjela je. Okrenula se i dobacila Pacu:

— Grad je blizu, Paco! Odjašit ću brže k doktoru da bude spreman kad staneš pred njegovom kućom. Ne smijemo gubiti vrijeme. Idem, Paco!

– Si, senjora, idite – reče Paco.

Stella se još jednom obratila meni:

– Prema ljudima koji pljačkaju i žive kao robovi, prema njima se ne ponašate tako viteški.

Poslije tih riječi pognala je konja u galop.

Znao sam da se pastiri dobro razumiju u rane i bolesti.

Paco najprije nije odgovarao, ali vjerojatno zbog toga što ga je davilo u grlu. No tad je rekao:

– Metal leži pored srca. Ako ga medico ne izvadi, umrijet će.

Izašao sam i nadalje bez riječi. I kad smo stigli u grad ostao sam pored kola. Kad smo stali pred liječnikovom kućom, izašao je sa Stellom pred nas.

Učtvoro iznijeli smo mladica iz kola i oprezno ga odnijeli u kuću. Položili smo ga na stol prekriven čistim lanenim platnom i pripremljen za operaciju. Iako je ranjenik bio u nesvijesti, Stella mu je govorila:

– Sad će biti sve u redu, Bath! Doktor će izvaditi metak. Zar ne, doktore?

Doktor je samo nešto promrmljao.

Izašao sam. Bilo nas je previše u maloj prostoriji. Ionako nisam mogao ništa pomoći. Uzeo sam konja i poveo ga prema staji, udaljenoj stotinjak koraka. Nisam uzjahivao. Danas sam dovoljno dugo jašio.

* * *

U stajskom dvorištu gorjela je svjetiljka, obješena na stup.

Jedno krilo stajskih vrata bijaše otvoreno. I iznutra je dopiralo svjetlo. Uveo sam konja u prostor ispred pregradaka.

Tada sam opazio nekoliko

ljudi. Bili su raštrkani. Neki su sjedili na sanducima s krmivom, drugi su bili naslonjeni na zid. Jedan je rezuckao komad drveta. Svi su me pažljivo promatrali. Konjušar im je rekao tromim glasom:

– Da, to je on.

Zatim je preuzeo konja i otišao s njim do slobodnoga mjesta, gdje će životinja prenoćiti.

Šestorka me još šutke promatrala.

U njihovim pogledima nisam osjećao neprijateljstvo. To sam opazio u samom početku.

Bila je to vrsta ljudi u kojoj sam odmah prepoznao rudare, kopače zlata i srebra.

Jedan je rekao:

– Čekali smo vas, Carmile. Ukratko, potrebna nam je vaša pomoć, koju bismo primjerno nagradili.

Sutio sam. Zadnje riječi bile su mi se dopale. A već sam slutio kakvu pomoć traže. Nasmiješio sam se iskosa, neraspoložen i ojađen. Htjeli su revolverašku pomoć. Prema tome, trebalo je da obavim posao u kojemu teče krv i padaju glave.

Ali nudi mi se novac. To bi mi pomoglo da ne budem zavisao o Sue Sullivan. Nisam smio dopustiti da me i nadalje uzdržava u toj javnoj kući.

Već bi mi i to mnogo značilo.

Na ovoj zemlji ništa se ne dobiva badava. Najprije se mora platiti puna cijena. U nevolji i više od nje.

Pitao sam:

– Tabor Quiney?

Ljudi su kimnuli.

– Da. Moramo izaći iz stupice – reče jedan. – Moramo organizirati treck i odvesti zlato i srebro u Santa Fe. Quiney i njegovi razbojnici vrebaju upravo

na to. Carmile, vi biste vodili karavanu.

Time bijaše sve rečeno.

Ništa drugo nije trebalo da očekujem.

— Honorar će biti dobar — doda govornik.

Rudari su čekali momka kao što sam ja. Kad sam došao, borio sam se s dvojicom Quineyjevih revolveraša i ostao sam živ. Tako sam stekao povjerenje.

Istoga sam trenutka, međutim, shvatio kakva je promjena preda mnom. Između Tabora Quineyja i njegovih revolveraša s jedne i mene s druge strane neće više biti obzira. Sada se radi samo o zlatu i srebru, o plijenu. Pokušat će me ustrijeliti kao predvodnika. Ali možda ja neću biti ovan? Ne bi li se prije moglo govoriti o biku predvodniku? O vuku?

Pitao sam:

— Pa, kolik bi bio taj moj honorar? To je vaša riječ, mister. Fino zvuči: honorar!

Ljudi su se smješkali.

— Ako se probijemo i dovezemo teret u Santa Fe, dobivate na ruke deset tisuća dolara. Čim zlatne i srebrne šipke promijenimo u banci za novac. Iznenadio sam se, no prikrrio sam to. Deset tisuća dolara! Nebesa, ti su rudari zajedno mogli dati deset tisuća dolara za moju revolverašku pomoć!

Bit će da se radi o više od tone zlata i srebra.

Dok sam još razmišljao, rekao je drugi od šestorice:

— Najjednostavnije bi bilo da Tabora Quineyja odstrijelite ovdje u Jerichu, čim ga dobijete pred oči. Sve bi tada bilo lakše. Njegova banda time vjerojatno ne bi bila razjurenjena, ali bila bi

manje opasna. Deset tisuća dolara, Carmile!

Bila je to golema svota.

Njome bih mogao kupiti ne samo prvorazredan ranč, ili ga podići, nego također dobre rasplodne životinje, koje bih inače morao čekati godinama u vlastitom uzgoju.

No opet se radilo o ubijanju! Zar se u tom kraju sve teškoće rješavaju silom? Zar nema drugih načina i mogućnosti?

Dok sam se to pitao, padala mi je na um jedna jedina laternativa: zakon i red.

No da bi se uveo zakon i red, morao je nestati Tabor Quiney sa svojom bandom. A to opet zahtijeva silu. Sve se okretalo u krugu, kao pas kad grize svoj rep.

Muškarci su čekali moju odluku. Rekao sam:

— Budite načistu s tim da ja nisam ubojica! Ne mogu ustrijeliti nekoga, tko me nije napao. Revolver povlačim samo u samoobrani. Ako dakle tražite momka koji će vam s vrata skinuti Tabora Quineyja, tako da ga smakne, u meni ste se namjerili na krivoga.

Ponovo su me proučavali.

— Revolveraška čast — reče jedan trpko. — Kad bi se to makar moglo shvatiti! Do vraga, i u dvoboju se proljeva krv. I ubija se. Ali to je časno, je li?

Slegnuo sam ramenima.

— Vjerojatno nije nečasno — rekoh. — Nije nepošteno. Ima momaka koji ubijaju za novac. I drugih, koji ne mogu tako živjeti. Je li tako, džentlmeni? Nisam onaj kojega tražite.

Htio sam se okrenuti i poći. Bio sam umorani žedan. Izjahanje me uvjerilo da još ni izda-

leka nisam pri svojoj snazi i žilavosti.

Htio sam dakle otići.

No zadržao me onaj prvi.

— Trenutak, mister Carmile — rekao je. — Ja ipak vjerujem da nismo došli krivome, baš zato što ste častan i pošten čovjek. Dovedite našu karavanu do Santa Fea. Načinite plan i izdajte zapovijedi. Bit će nam potrebna troja teška kola. Imat ćemo otprilike tri tuceta jahača, većinom starih ratnika, kojima oružje nije nepoznanica. Daka-ko, nijedan od nas nije revolveraš ili čak trećerazredan pote-zač. Hoćete li?

Kimnuo sam.

— Hoćete li uzeti predujam, Carmile?

Ponovo sam kimnuo.

Čovjek mi je prišao i izvadio iz džepa vrećicu.

— Tisuću dolara u zlatnoj prašini — rekao je. — U redu?

Uzeo sam kožnatu vrećicu, nalik na duvankesu, no težila je više od kilograma. Uzeo sam je dakle i rekao:

— Bit ću spreman otprilike za tjedan dana.

Poslije tih riječi izašao sam napolje i krenuo u noć. Morao sam se brzo maknuti sa svjetla. Oči se nisu mogle odmah priviknuti na tamu.

No nitko me nije vrebao. Ali odsad ću morati s tim uvijek računati. To mi bijaše jasno.

* * *

Kad sam ušao u kuću Sue Sullivan, bila je puna gostiju. No još su se zaokupljali plodovima majstorija kineskoga kuhara.

Zabava i ostalo počeo će tek poslije večere.

Otišao sam gore u sobu Sue

Sullivan, u kojoj sam još stano-
vao, i legao sam u krevet.

Morao sam se neko vrijeme odmarati. Bio sam iscrpljen. Možda sam bio pretjerao. Zaspao sam. Probudila me Sue kad mi je donijela večeru. Odložila je poslužavnik i kazala:

— Zabrinuo si me dugim izbi-
vanjem. Sigurno si predaleko
jašio. Klonuo si, zar ne? Zato
sam ti donijela jelo ovamo. Pri-
grizi makar malo. Praviti ću ti
društvo. No uskoro moram sići.
Imamo više ljudi negoli inače
za takvih dana u to vrijeme.
Među gostima su i Quineyjevi.
Nikad ih još nije bilo u gradu
toliko odjednom. Jedino Quiney
kao da nije u Jerichu.

Ustao sam, kimnuo i prišao k
stolu. Kad sam sjeo, rekoh:

— Sue, za tjedan dana vodit
ću karavanu u Santa Fé. Ako
želiš s djevojkama izaći iz Jeric-
ha, možeš poći s nama. I tada...

Prekinuo sam jer mi nije bilo
lako izgovoriti ostatak rečenice.

No Sue me pogledala i znala
je što sam htio reći. Bila je isku-
sna žena i poznavala je ljude
moje vrste.

— Želiš otići od mene i iz ove
kuće, zar ne? — rekla je bez
oklijevanja. — Ne možeš više
podnositi to da te na stanovit
način uzdržavam? Priznaj! Naš
novac nije ti dovoljno častan?

U njezinu je glasu treperio
jad.

Zanijekao sam glavom.

— Bio sam jadan kao olinjali
pas — rekoh — koji bi bio zado-
voljan da ne krepa od gladi, a
presretan da ga netko pogladi.
Bila si mi dobra. No sada imam
posao i mogu se brinuti za sebe.
Mogu dapače platiti dugove.

— Ovdje ih nemaš — preki-
nula me Sue. — Dapače, ako s

tobom dospijemo u Santa Fé, dobivaš primjerenu nagradu. Ono što si dosad dobio, bio je samo predujam.

— A sedlo? — pitao sam.

Sue se slatko nasmijala.

— Ono je moj poklon! rekla je. — Neka te sjeća na mene kad davno ne budemo zajedno. Hoćeš li ostati kod mene još ove noći? Molim te! Da se oprostimo.

U njezinim očima vidio sam da to želi svim srcem. I ja sam se htio lijepo rastati od nje. Ponovo je među nama bilo nešto, čega se nismo mogli jednostavno otresti.

* * *

Kad sam se sljedećega jutra obukao, Sue je još ležala u luksuznom krevetu i promatrala me.

— Ako uspijemo doći do Santa Féa — rekla je — naši će se putovi razdvojiti. Ne, zapravo se već sada odvajaju. Ali ako te jednoga dana život donese na Mississippi, pitaj za parnjak koji će se zvati »Red Cat II«. Ponovo ćemo kupiti brod i šišati jarce između New Orleansa i Saint Louisa.

Kimnuo sam i pošao.

Da, taj trenutak bio je već ristanak. Otišao sam dolje u kuhinju, našao sam još nešto jela, utažio glad i dao se na put.

Najprije mi je bila potrebna puška, ali također nekoliko drugih stvari.

U džepu sam imao tisuću dolara predujma.

VIII

Kad sam ušao u hotel i unajmio sobu, bilo je već kasno pri-

jepodne. Čovjek u hotelu bio je meksičkoga porijekla. Bio je vrlo ljubazan ali povučen. Znao sam da mu nije ništa drukčije negoli ostalim građanima Jericha.

Sigurno mi nitko od njih nije proricao šansu. Nisu vjerovali da ću u gradu nešto promijeniti. Tabor Quiney držao ga je u šaci mnogo čvršće nego okolicu s rudnicima i ostalim nalazištima.

Ljudi se još nisu htjeli opredijeliti. Čekali su.

Kad sam sa svojim stvarima, među kojima je bila i puška, išao prema stepenicama prvo-ga kata, morao sam proći pored blagovaonice. Zurkao sam unutra i opazio Stellu Hannagan.

Sjedila je sama kod prozora i zurila napolje. No činilo mi se da zapravo gleda uprazno. Zastao sam. Stella je okrenula glavu i pogledala me.

U njoj je bilo nečega zbog čega sam taj pogled osjećao kao tjelesni dodir. Ušao sam, stavio stvari na stol kod ulaza i prišao sam Stelli.

— Smijem li sjesti? — pitao sam.

Pogledala me u oči i kimnula. Kad sam se našao sučelice, opazio sam gorku bol na njezinu licu.

— Vaš brat... — počeo sam, ali nisam mogao dovršiti pitanje.

Na Stellinu se licu javio trzaj. U njezinim tamnim očima, prekrasnom kontrastu plave kose, bila je samo tuga.

— Mrtav je — rekla je žalosno. — Doktor ga nije mogao spasiti. Nutarnja krvarenja bila su velika a metak je ležao tik kraj srca. Ozlijedio je neku žilu.

Pogodio ga je jedan od razbojnika koji su nam oduzimali novac. Upamtila sam ga. Ali u ovom gradu i u ovom kraju ne mogu tražiti pravdu od vlasti, koje nema. Očito je moguće samo jedno, da čovjek sudi sam. Jadno društvo, zar ne?

Kimnuo sam.

— Ovce se uvijek boje vuka — rekoh. — Tek kad masa postane aktivan element, nastaje čišćenje. Jednom negdje uvijek izbije bijes poštenih, kad budu gadno nagaženi. Nego, Stella, što da učinim za vas?

Pogledala me čudnom bistrinom.

— Već sam kazala — promrsila je. — Izrešetajte Tabora Quineyja, čim ga dobijete pred nišan. Ubijte ga, Ben Carmile. Što tražite za to? Spremna sam platiti svaku cijenu. Hoćete li mene?

Ponuda me lecnula, jer je odavala kako duboka bijaše djevojčina bol i bespomoćnost. Htjela je osvetu. U međuvremenu sigurno je saznala da sam se već dva put sukobljavao s Quineyjevima ljudima i da sam pobijedio. Htjela me kupiti za svoju osvetu, a mogla je ponuditi samo sebe.

Oh, znala je da je lijepa, poželjna i privlačna. Znala je da za sebe može tražiti visoku cijenu. Njezin je problem bio u tome da nađe pravoga čovjeka.

Taj sam mogao biti samo ja.

Bilo mi je žao što je Stella očajavala. Dohvatio sam njezine ruke i stisnuo ih.

— Pazi, sestro — rekoh tiho — Tabor Quiney i ja upućeni smo jedan na drugoga. Sukob se više ne može izbjeći. Ja ću povesti iz ovoga brloga u slobodu

sve koji su tu pod njegovom čizmom. Ljude i njihovu imovinu. Rudare i ostale kopače s njihovim blagom. Ali također Sue Sullivan s njezinim djevojkama.

Promatrala me. Osjećao sam kako njezine ruke drhte u mojim i kako nešto potiskuje u grlo. Oči su joj svjetlucale.

Tada je rekla:

— Ionako sam htjela ići k Sue Sullivan. Potreban mi je posao koji nešto donosi. Liječnik i pogreb stoje podosta. Paco mora dobiti plaću jer ima brojnu obitelj u seocu Santa Ann. Moram brzo zaraditi stotinu dolara. Sue Sullivan dat će mi sigurno takav predujam. Tabor Quiney htio je odavno da me dobije u tu kuću. Rekao mi je to prije nekoliko mjeseci, prije negoli smo doveli stado: »Posjetit ću te i imat ću te za novac!« Htio me poniziti jer sam ga bila odbila.

Trgovac mi je prigodom kupnje uzvratio dijelom u novcu. Pustio sam Steline ruke i stavio svotu na stol.

— Vratit će mi Tabor Quiney — rekoh. — To jest, kad uzmem od njega ono što vam je oteo.

Dugo me netremice promatrala. Tada je uzela novac i ustala.

— Idem pogrebniku — rekla je tiho. — Sada mogu platiti. Hvala, Ben Carmile, hvala!

Otišla je. Malo kasnije vidio sam kako ide ulicom prema kući stolara, koji je usput obavljao i pogrebničke poslove.

Neko sam vrijeme sjedio i razmišljao.

Ta Stella Hannagan svidala mi se od samoga početka, otkako sam nabasao u njezin logor. A sada više nisam bio šugav pas kojemu je potrebna pomoć.

I nehotice sam je uspoređivao sa Sue Sullivan. Bio sam siguran da su obadvije iskusne žene, prekaljene životom. Svaka je na svoj način tražila put u budućnost. Ipak se nisu mogle uspoređivati.

Sue Sullivan bijaše divlja mačka, koja daje samo kad dobiva. Kad je htjela mene, dala je sebe. Ali nikad se ne bi pomirila s tim da čitav život pripada jednom muškarcu. Ona će uvijek tražiti svoju slobodu.

A Stella?

Bio sam siguran da je drukčija. Ona je žena koja bi s mužem na svakom putu dijelila i dobro i zlo. Da, u to sam vjerovao. Govorio mi je to osjećaj. Isplatilo bi se da je bolje upoznam.

Ustao sam, uzeo svoje stvari sa stola kod ulaza i popeo se u sobu.

* * *

Popodne, kad sunce više nije žeglo, ponovo sam izjašio iz grada. Ovaj put imao sam uz sedlo pušku i hrane u torbama.

Morao sam bolje upoznati kraj. Iz velikoga, glavnoga klanca izlazili su klančići koji su se tu i tamo širili u male doline.

Posvuda je bilo logora, označenoga zemljišta s potvrđenim vlasništvom, neograđenih kopova i hrpa jalovine. Bilo je također većih i manjih rudnika. U nekima je radilo samo po pola tuceta ljudi, u drugima nekoliko desetina.

Znao sam da Tabor Quiney i njegovi revolveraši, banda ubojica i lopova, nadgledaju sve te kanjone ništa ne ispuštaju iz vida.

Ljudi su me u prolazu nepovjerljivo pogledavali. Katkad

sam čuo psovke. Znao sam, drže da sam jedan od Quineyjevih jahača, njegov revolveraš. Jer samo su oni u tom kraju jašili prvorazredne konje i sjedili u raskošnim sedlima.

Oni su se već izvanjski razlikovali od rudara, tragača za zlatom i onih nekoliko naseljenika ili farmera.

Da, u tim malim dolinama bilo je tu i tamo farmi. Projašio sam čak kroz seoce, u kojem su međutim živjeli potomci Meksikanaca. Njihovi su preci bili tu zacijelo kad je taj kraj još pripadao Meksiku.

Spustila se noć. U jednom širokom klancu našao sam uz potok dobro mjesto za logorovanje. Naložio sam vatru i počeo jesti.

Mjesto gdje sam se zaustavio bilo je okruženo s nekoliko velikih stijena, između kojih je raslo drveće i ozelenjeno grmlje. Do potoka sam se morao spuštati. Donio sam konju nekoliko šešira vode. Kad sam ga napojio, pustio sam vatru da se pomalo stišava. Zatim sam ispod pokrivača složio granje i trave, tako da se činilo kako sam se tu ispružio, položivši glavu na sedlo. Šešir sam položio tako kao da mi pokriva lice.

Zatim sam se smjestio pod obalom kao iza grudobrana. Počelo je čekanje.

Dragi čitaocē, priča je jasna, zar, ne?

Tabor Quiney sigurno me htio maknuti na bilo koji način. Nepisana pravila revolveraškog viteštva više nisu važila. To mi je i sam rekao. Više nije htio žrtvovati nijednoga jahača i ostavio mi izbor da pobjegnem ili da prijedem k njemu.

Možda je u međuvremenu čuo da su me vlasnici rudnika unajmili kao vodiča svoje karavane. Njegova doušnička služba bila je sigurno prvorazredna. Izdajica i njuškala bilo je uvijek posvuda, oni nikad nikome nisu manjkali.

Tako je bilo otkako je ljudi na zemlji.

Zato sam postavio stupicu. Htio sam znati, koliko su uistinu opasni. Osim toga, ako je već moralo doći do nesmiljene borbe, dobro je neprijatelja oslabiti.

Ako su Quineyjevi ljudi krenuli za mnom, vjerojatno će nešto pokušati. Vjerojatno je također da će morati najprije svladati svoj revolveraški ponos. I s tim sam računao. Zato sam bio vrlo radoznao kako će se stvari odvijati.

Koliko će ih biti? Jedan? Dva? Tri? Ako su me uopće pratili, neće se pojaviti trojica. Doći će najviše dvojica.

Ti su ljudi poznali kraj. Mogli su me možda promatrati odozgo. Iz klanca su vodile uske staze na uzvišice i zaravni na brdima.

Čekao sam strpljivo. Prolazio je sat za satom i bila je već skoro ponoć kad sam u žuboru potoka začuo šum koji zacijelo nije izazvala životinja.

Mogao sam gledati koso prema nebu. Vatra je dogorijevala. Dvije ljudske sjene vidio sam sasvim jasno. Bila su dvojica. Očito se nitko od tih vitezova nije usudio krenuti na mene sam. Ponos je bio pobijeden i sad su Quineyjevi borci bili bez maske, ono što jesu – ubojice.

Dolazi su s dviju različitih strana i šuljali su se polako sve bliže. Pri tom su revolvere drža-

li uperene u pokrivač, ispod kojega bi trebalo da spava Ben Carmile.

Zabrinutost da bih mogao omesti veliku pljačku ubrzala je odluku. Još ih je pet koraka dijelilo od cilja, a trebalo je da to budem ja.

Jedan je rekao:

– Hej, Ben Carmile!

Taj poziv bio je očito posljednji ustupak njihovom ponosu.

Sljedećeg će trenutka pucati.

– Tu sam, amigos, tu! – viknuo sam.

Imali su još jednu priliku. Pružio sam im je jer sam je dogovao savjesti. Međutim, nisu koristili šansu. Nije trebalo da im bude teško odustati od jedne borbe. Moj način mišljenja bio im je jasan, jer su prije malo vremena i sami tako postupali.

No promjena je u tim ljudima već otišla daleko.

Obojica su bijesno opsovala. Munjevito su se okrenuli i zapucali. Paljba njihovih revolvera ispunila je noć. Vatra što je siktala iz cijevi osvijetlila je logor. Pucali su brzo jer me odmah nisu mogli otkriti.

Konačno sam uzvratio. U dvije sekunde obojica su dobila po metak.

Ostali su na nogama i počeli su teturati. Zatim su pali jedan za drugim.

Hrapav je glas govorio:

– Oha, dobra posao, Carmile! Izvrsno izvedeno!

Popeo sam se na obalu i prišao napadačima sa spremnim oružjem u ruci. No ništa više nisu pokušavali. Bili su teško ranjeni. Laknulo mi je što nisu bili mrtvi.

Oduzeo sam im revolvere. Zatim sam podjario gotovo ugaslu vatru, tako da mi pruži dovolj-

no svjetla. Previo sam ranjenike. Ležali su preda mnom i uzdisali. Na trenutke su gubili svijest. Bio sam siguran da neće umrijeti, jer sam pravodobno uredio rane.

IX

Kad se razdanilo, napadači su bili pri svijesti. U međuvremenu su otpjeli prvi udarac, izazvan time da su pogodeni i da će njihov životni put teći drukčije negoli što je tekao.

Pukim slučajem, obadvojicu sam pogodio u gotovo isto mjesto, na vrhu ramena. Tamo gdje je zglob ruke. Revolveraške.

Ako ne dođe do upala, neće umrijeti, ali nijedan neće nikad više moći potezati dovoljno brzo da ostane ono što je bio.

S tim je svršeno. To su momci shvatili. Osedlao sam konja i čučnuo pored njih.

— Reći ću doktoru gdje ste — rekoh mirno. — Siguran sam da će odmah doći kolima i dovesti dovoljno pomagača. Kao što znate, halapljiv je na novac. A vaš gazda Tabor Quiney može ga sigurno dobro nagraditi.

Nisam mogao sakriti porugu. Revolveraši mi je nisu zamjevali.

Sue Sullivan podrobno mi je opisala Quineyjeve ljude i spomenula mi njihova imena. Naučio sam ih napamet. Zato sam znao da se ta dvojica zovu Jubal Morgan i Stap Sloane.

Zadnji je procijedio kroz zube, mučen bolovima:

— Prokleta si pošten prema nama, drugar. Doktor će sigurno doći brzo. Ali...

Ušutio je. Kao da je morao sljedeće riječi izvući iz sebe, ili

kao da se nadao da ću ga nešto pitati.

Ali ja nisam ništa pitao. Samo sam čekao.

Tada je Stap Sloane uzdahnuo duboko, kao čovjek koji je prinuđen da moli uslugu na koljenima. Rekao je:

— Nemoj putem nikome odati da ležimo ovdje bespomoćni, jer...

Opet nije mogao dalje. Pozlijeden ponos mu je stisnuo zube. Znao sam čega se boji. Quineyjevi jahači priskrbili su si u ovom kraju mnogo neprijatelja. Kad bi se proćulo da dvojica leže ranjena i čekaju liječničku pomoć, možda bi rudari i kopači zlata požurili da ih dokrajče. Da, to bi se moglo dogoditi.

Momcima nije bilo dobro. Rane na ramenu sigurno su boljale paklenski. Jahati nisu mogli. Ubrzo bi se onesvijestili od bola i popadali sa sedla. Budu li mirni, rane neće prejako krvariti.

Uspravio sam se i prišao konju.

Kad sam sjeo u sedlo, pitao sam:

— Hej, momci, kako je s promjenom? Bili ste ponosni revolveraški vitezovi koji protivnike svoje vrste smiju pobjeđivati samo u poštenu dvoboju. Oči u oči, kako zahtijevaju nepisana pravila. A prije nekoliko sati napali ste me kao drumski razbojnici, poput bandolerosa koji se šuljaju zmijski podmuklo. Kako ste uspjeli sići do te tečke? Ili je vaš revolveraški ponos bio tanak poput vapna na zidu?

Ranjenici su šutjeli, uzdisali i škrgutali zubima. Tada reče onaj koji se vjerojatno zvao Jubal Morgan:

— Ah, tako je s nama ljudima. Kad smo spoznali da nam možeš pokvariti najveći posao, i da te nijedan od nas ne može pobijediti u pošteni dvoboju, sve se promijenilo. Počela su odjednom vrijediti druga pravila. Sada sjediš na prokleta visokom konju, bratac. Kao mi jednom. Ali svatko doživi dan, kada...

Nije mogao dalje. Zanimio je od srama.

Možda je htio reći:

— ...dan kad prihvati načelo da svrha posvećuje sredstvo?

Ali nije to mogao izreći jer je znao da bi zvučalo krivo, da je izgubio i posljedne što mu je ostalo, osobni ponos i obraz. Šutio sam i dojahao. Sunce se popelo visoko. Dan će ponovo biti vruć.

Tabor Quiney je izgubio još dvojicu svojih revolveraša.

A ja sam znao da me hoće ustrijeliti s leđa, da su pravila naše kaste postala bezvrijedna.

* * *

U Jericho sam stigao oko jedanaest.

Čuo sam žalobno bubnjanje. Iza kola s lijesom koja su se kretala prema groblju išla je samo jedna žena. Stella Hannagan.

Prišao sam bliže, sjašio, i poveo sam konja na dugim uzdama, koračajući pored nje.

Pogledala me upitno ali riječima me nije pitala, zašto nisam došao na početku. Znao sam da je to očekivala, jer je od jučer nešto bilo među nama.

Između zvukova triju truba i bubnja rekao sam:

— Logorovao sam tamo na groblju i sukobio se s dvojicom Quineyjevih revolveraša. Kad

sam jučer izjašio, slijedili su me i napali.

Sada je znala sve i odmah je sve shvatila.

— Pobio si ih, Ben Carmile?

— Nisam — rekoh — ali nikad više neće biti što su bili. Odmah ću poslati k njima doktora s kolima.

Pogledala me iznenađeno. Polako smo koračali za kolima koja su se penjala prema groblju.

— Kakav si ti čovjek, Ben Carmile? — šapnula je.

I to zapravo nije bilo pitanje, nego mišljenje koje se sada učvrstilo, iako ju je još donekle začuđivalo.

Kad sam razgovarao s doktorom, buljio je u mene s nevjericom. Tako me gledao također konjušar kad sam malo kasnije doveo konja u staju. Činilo se kao da sa mnom više uopće nije računao.

Gurnuo sam mu u ruku uzde i osmjehnuo se kiselo iz prikrajka.

— Čemu se čudite? — pitao sam.

Odgovor nisam čekao. Znao sam da se u gradu već priča o tome kako sam skinuo s nogu dvojicu Quineyjevih jahača i poslao k njima doktora. On i njegovi pomagači uskoro će donijeti pojedinosti.

Na putu prema hotelu morao sam prijeći trgom i proći pored javne kuće.

Prišao mi je meksički mladić, koji je za Sue obavljao kurirske i druge slične poslove.

— Senjor — rekao je — patro-
na bi htjela s vama razgovarati.

Ne oklijevajući promijenio sam pravac i ušao u kuću. Nisam se obazirao na to, što će

misliti stanovnici Jericha. Sue Sullivan bila je još moja dobra prijateljica. Između nas bilo je nečega, što se ne može lako i točno opisati.

Kad sam bio nastrijeljen, bijedan pas, ona me nahranila i napojila. Pružila mi je nježnost. Činila mi je dobro.

Kao uvijek u to doba dana, imala je još jutarnji ogrtač, no kosu je već uredila. To crveno bogatstvo pribrala je i samtastom vrpcom svezala straga u rep. Sjedila je za mramornim stolom u zabavljačnici i slagala pasijans. Sjetio sam se kako mi je čitala dlan. Hoće li sada u kartama potražiti odgovor na pitanja o svojoj ili mojoj budućnosti?

Smijala se mome upithom pogledu. Zatim je pokazala karte.

— Govore o uspjehu! — rekla je. — Ako ne lažu, onda je to samo čist slučaj, zar ne?

Kimnuo sam, sjeo k njoj i poslužio se bocom. Nalio sam u čašu samo za dva prsta dobrog viskija. Kad sam je podigao prema Sue, pogledali smo se.

Kad sam spustio čašu, pitala je:

— Bolje ti odgovara negoli ja?

Slegnuo sam ramenima.

— Još ne znam — rekoh. — Ali rado bih to ustanovio.

— Mnogo sreće — promrsila je Sue. — čovjeka tvoje vrste ona je sigurno bolja. Za koga se jednom odluči, uz njega ostaje. Odvažna je i ponosita. Tabor Quiney htio ju je imati prije nekoliko mjeseci, kad je ovdje bez uspjeha zajedno s bratom tragala za zlatom i srebrom. Našli su jedva malko više negoli im je

bilo potrebno za život. Nije je uspio dobiti. Mene je dobio za neko vrijeme, dok nisam spoznala kakav je. Ben, kada krećemo? Kad moram s djevojkama biti spremna? Ovamo smo došle kočijom, koja je još u sjeniku. Dakle, kada?

— Za pet dana — odgovorio sam — budem li tada živ. Prošle sam se noći borio s Jubalom Morganom i Stapom Sloaneom. Napali su me u klancu na logorovanju i...

Ispričao sam Sue Sullivan opširno sve što se dogodilo.

Kad sam završio, kimula je i rekla:

— Sada će pokušati da te ubiju na bilo koji način. Postalo im je jasno, kako im velika opasnost prijeti. Već prilikom dolaska imao si malu šansu. Mislim da više nemaš ni takvu. Sjedi na konja i nestani! Nemoj se više brinuti o nama. Jaši i spasi kožu. To ti savjetujem kao dobra prijateljica.

Savjet bijaše pošten. Ali ja sam ustao i kazao:

— Dakle, ostanem li u životu, krećemo za pet dana u zoru.

Poslije tih sam riječi otišao.

* * *

Stella je već sjedila za objedom. U blagovaonici je bilo još pola tuceta drugih gostiju. Sjeo sam k Stelli.

— Ta Sue Sullivan — rekla mi je jedući juhu — nije me očekivala? Ili jest?

— Nije — odgovorio sam. — Vrlo te cijeni, Stella.

— Što kaže? — pitala je donekle podrugljivo.

— Kaže da bi s čovjekom za kojega si se odlučila išla kroz vatru i kroz vodu, do pakla i na-

trag. Drži da si mudra i ponosita. Ni Tabor Quiney nije te mogao dobiti.

Kimnula je zamišljeno.

Tada je tiho kazala:

— Sue Sullivan možda i nije loša. Imaš nešto s njom? Ili se to mene ne tiče?

Zagledao sam se u njezine oči.

— Da, imao sam nešto s njom. Bio sam bolestan pas, kojemu bijaše potrebna milosrdna duša. Bila je dobra prema meni. Dugujem joj zahvalnost. Nekoliko dana i nekoliko noći mislio sam da...

Ušutio sam i zatresao glavom.

— Ne, zapravo nisam vjerovao — promrsio sam — nego sam živio iz dana u dan. Kad sam prihvatio posao, kad sam svoj »colt« iznajmio rudarima i dobio predujam, preselio sam u hotel. Eto, takav sam. Sedlo na kojem jašem njezin je dar.

Stella je kimnula i čvrsto me pogledala.

— Možeš me imati — rekla je.

— Pokušaj sa mnom. No možeš li me zadržati, to je možda još manje sigurno negoli kod Sue Sullivan.

— Znam — procijedio sam. — Međutim, za pet dana, budem li živ, krećemo. Čim svane.

* * *

Dan je prošao bez neprilika. Proveo sam ga spavajući u sobi jer sam morao nadoknaditi cijelu noć.

Navečer, kad sam stajao kod prozora, brijao se i gledao na ulicu, vidio sam doktora kako dolazi sa svojim pratiocima. Ranjenike su položili u slamu na kolima, za kojima su išli njihovi konji.

Doktor me opazio. Činilo mi se da je u njegovu pogledu bilo priznanja. Kao i svi ljudi u gradu, doktor je znao da će me Quiney morati maknuti, ili će sam postati beznačajan, tako da ga se uskoro nitko neće bojati.

Quiney je već izgubio četvoricu svojih revolveraških vitezova: Vancea Vansittera, Seana Hacketta, Jubala Morgana i Stapa Sloanea. A ja sam još živio.

Kasno sam sišao na večeru. Spavanje mi je koristilo. Bio sam spreman za dugu noć.

Stella Hannagan bijaše jela, no još je sjedila za stolom. Čekala me.

— Zaključene su prve oklade — rekla mi je. — Ljudi pogađaju, hoćeš li preživjeti ovu noć ili nećeš. Zaista, čula sam to u razgovoru za susjednim stolom. Međutim, ne možeš se sakriti u hotelskoj sobi.

— Ne — rekao sam kratko i pogledao je.

— Prema tome, izaći ćeš pred tu bandu? — pitala je drhtavim glasom.

Donesena mi je juha. Bio sam gladan i odmah sam počeo jesti. No Stella je još čekala odgovor.

— Neću se uopće sakrivati — rekoh između dva zalogaja. — Ujedno mislim da se neće ništa dogoditi, jer je Tabor Quiney pametan čovjek. Neće činiti ono što svi očekuju. Kladim se da mogu cijele noći lunjati ovim gradom bez i najmanje nevolje.

Stella me pogledala. Oči su govorile da mi ne vjeruje.

— Quiney mora računati s tim da bi u sukobu mogao izgubiti još više ljudi. Ponašat će se kao da je odustao i neće izlaziti

na vidjelo. Činit će se da je digao ruke od ovoga kraja i potražio novo lovište. Ali negdje će čekati i vrebati velik plijen. Zna da želimo krenuti u Santa Fé. Samo se tamo mogu promijeniti tolike količine zlata i srebra, u podružnici »Kansaške banke«. Quiney je sada zaokupljen time.

Stella se trudila da u to povjeruje.

— I ti ćeš čitave noći hodati ulicama da ih izazivaš?

— A, posjetit ću također sve lokale — rekoh.

Odgurnuo sam prazan tanjur.

Stella je rekla:

— Osamljena sam. Moja je soba pokraj tvoje. Potrebno je samo da pokucaš. Možda ipak nećeš čitave noći napolju čekati da te napadnu.

* * *

Otprilike dva sata prije ponoći izašao sam iz hotela.

Grad već bijaše miran. Mnoga su svjetla bila pogašena. Tek tu i tamo poneki je snop osvjetljavao ulicu. No još su se ponegdje vidali osedlani konji i rudnička kola.

U nekim malim fondama, bogdegama i točionicama tequile praštio je smijeh. Pjevalo se. Svirale su gitare. Sue Sullivan imala je, sudeći po konjima i kolima, mnogo gostiju.

Hodao sam ulicama i uličicama, zastajao u tamnim ulazima i kutovima, čekao, vrebao i njuškao u svim pravcima. Ali čak mi ni instinkt nije govorio o opasnosti. Ušao sam u nekoliko malih, primitivnih lokala. Nigdje nisam osjetio neprijateljstvo, odbojnost ili opasnost.

Bilo je onako kako sam očekivao i slutio.

Tabor Quiney se povukao. Htio nas je sve uljuljati u sigurnost. U ponoć sam odustao. Otišao sam u hotel i zastao pred svojom sobom.

Kad sam stavio ruku na kvačku, okrenuvši prije toga ključ, osjetio sam u sebi opasan signal.

U tom djeliću sekunde vjerojatno sam nalikovao na vuka, koji je nanjušio željezo već pokrenute zamke. Trzajem sam odmaknuo gornji dio tijela, u stranu.

Tada je prasnulo.

Strijelac koji se nalazio u mojoj sobi ispraznio je obje cijevi sačmarice. Olovno zrnje napravilo je u vratima rupu kroz koju bi mogao skočiti pas srednjega rasta.

Odmah sam je iskoristio za svoj revolver. Nastala je tišina.

Tek poslije izvjesnoga vremena pojavili su se ljudi. Bili su to gosti iz drugih soba, gazda i njegova posluga.

U mojoj je sobi ležao mrtvac. Zvao se Louis French i bio je, kako mi reče domaćin, Quineyjev revolveraš. Nisam poslije toga ulazio. Stella mi je otvorila svoja vrata.

* * *

Kad smo sljedećeg jutra zajedno doručkovali, bili smo već par. Bilo je drukčije negoli sa Sue Sullivan. Od samoga početka.

Malo prije toga jutra bili smo još usamljenici. A ja sam za dlaku izbjegao smrti i morao sam ubiti čovjeka. Osjećali smo se kao ljudi koji u tamnoj noći traže svjetlo. Da, baš tako. Svjetlo u mrklini uvijek je nada, život,

toplina. To svjetlo bili smo mi jedno drugome.

Poslije doručka radoznalo smo se pogledavali.

Stella je pitala:

— Kamo ćemo kad dođemo u Santa Fé?

Pitanje bijaše jasno. Htjela je da ostanemo zajedno. I nije sumnjala da u Santa Fe nećemo stići. Ja nisam bio tako siguran, no nisam dopuštao da se to opaža.

Osmjehnuo sam se i rekao:

— Slušaj, crnooka, kad dođemo u Santa Fe, bit ću bogatiji za deset tisuća dolara. I tada...

Ušutio sam i promatrao je. Odjednom postadoh zabrinut. Što sam znao o njoj? Malo. Moglo bi se dogoditi da ne bi htjela živjeti na osamljenom ranču s konjima, u brdima Antelope. Makar tamo bio divan potok i malo jezero.

Dugo me promatrala.

— Voliš li konje? Da li bi mogla živjeti na osamljenom ranču s pašnjacima u brdima?

— Da — odgovorila je. — Gdje je to mjesto?

— U Teksasu, tamo gdje je velik zavoj Pecos — rekoh. — Tamo živi starac s takvim rančom. Ne dođemo li prekasno, mogao bih ga kupiti. Starac bi nam pomogao koliko može i promatrao kako teku poslovi.

— Tvoj rođak?

— Nije. On je otac moga prijatelja koji je pao u ratu. Vraški bi se veselio da dođem k njemu. Sin se nije vratio i ranč je sigurno zanemaren, ali...

— Dovest ćemo ga ponovo u red — prekinu me Stella. — Volim konje. Što se ljudi tiče, ne ludujem za njima. Zadovoljilo bi me da ih tu i tamo vidim, ali

da ne moram imati s njima mnogo posla. Jesi li zadovoljan, Ben?

— Jesam — rekoh.

* * *

Kad sam priepodne išao gradom, ljudi su me pozdravljali. Nešto se promijenilo.

Tabor Quiney izgubio je petoga čovjeka. A ja sam bio na nogama. Građani Jericha, koji u početku nisu vjerovali da imam šansu, promijenili su mišljenje.

Kako je popuštao strah pred Quineyjem, tako je raslo povjerenje u mene. Kad bi me Quiney sa svojom bandom ipak skinuo s nogu, sigurno bi ponovo klečali pred njim.

Ponovo sam uzeo konja i izjahao.

Morao sam se priučiti dugom jahanju. Tijelo je moralo ožilavjeti. Počeo sam posjećivati rudnike vlasnici kojih su sklopili sa mnom ugovor i platili predujam.

Koješta smo još morali uglati.

Put koji je vodio prema Santa Feu preko zemlje Apaša dovoljno sam dobro poznavao. No Apaša se nećemo morati bojati toliko, koliko Tabora Quineyja i njegovih razbojnika.

I sljedećih sam dana jahao naokolo. Bilo me posvuda.

Moje kretanje bilo je za Tabora Quineyja i njegove revolve-raše sigurno neprestan izazov. No dobro sam pazio da ne ule-tim u kakvu klopku. Imao sam uza se izvrsnu pušku, karabin spencer sa sedam metaka koji su se ubacivali u cijev polugom s donje strane.

No Quiney je odustao od toga da me ubije u tom kraju ili u Jercihu. Bio sam gotovo sigu-

ran da je onaj Louis French, koji me zadnji pokušao skončati sačmaricom, radio na svoju ruku, htijući osvetiti svoje drugove.

Tabor Quiney htio je sada da karavanu sa zlatom i srebrom dovedem u njegovu stupicu.

No gdje ju postavlja? Dovoljno sam dobro poznavao put da bih mogao razmišljati o premnogim mogućnostima što su se na njemu pružale.

Quiney će negdje udariti.

Naravno, kad me njegovi revolveraši nisu mogli ubiti pojedinačno, mogao je to postići skupnim napadom. No u međuvremenu je promijenio mišljenje.

Skupocjen teret krenut će u Santa Fe samo budem li ja živ. Ako me tko ustrijeli, vlasnici rudnika čuvat će zlatne i srebrne poluge i nadalje u jamama, ne iznoseći ih na svjetlo dana.

Taboru Quineyju bilo je dakle u interesu da povedem treck prema cilju.

Sve mi to bijaše jasno. Zato sam tih dana jašio naokolo gotovo bezbrižno. Ali, dakako, ne prestano otvorenih očiju.

* * *

U još sivo svitanje kola su krenula. Pratili su ih jahači, većinom naoružani puškama.

Pete Swift, vlasnik rudnika »Aurora«, dojahao je pred mene i podigao ruku na pozdrav.

— Dvoja kola s vozačima i sedam jahača, kapetane — raportirao je.

Začudio me njegov vojnički način. Opazio je to.

— Sada točnije znamo tko ste, kapetane — rekao je. — Kod mene je predradnik jedan od vaših nekadašnjih narednika.

Jašio je pod vašim zapovjedništvom u teksaškoj brigadi. Mnogo je pričao o vama.

— Nisam više kapetan — rekoh. — Konfederacijska armija više ne postoji. Opet sam ono što sam bio prije, lovac divljih konja i uzgajivač, izviđač i sprovodnik karavana.

— Razumijem, kapetane — nasmijsao se Swift. — Sad ste naš treck-kapetan. Zovimo vas jednostavno kapetanom.

Oko nas se okupilo nekoliko ljudi. Slušali su razgovor i smijali se. Raspoloženje bijaše toga jutra dobro.

Kola su se postrojila na trgu. Naoružani muškarci stajali su pored svojih konja. Po načinu kako su se postrojili zaključio sam da su gotovo svi ratni veterani. Prepoznao sam i čovjeka koji je za vrijeme rata bio narednik u mom odredu. Razmijenio sam s njim nekoliko riječi.

— Zdravo, Slater! — rekoh. — Onomad ste nosili izrešetanu zastavu, kad smo prolazili ispred pobjednika.

Slater se osmjehnuo.

— A vi ste, kapetane, iza nje vodili odred koji je imao još samo sedamnaest ljudi, zar ne?

Kimnuo sam.

— Aha. A sada ćete opet biti tako nešto kao moj narednik, Slater.

— Yes, Sir! — odsiječe Slater vojnički.

Obišli smo kola. Sve smo provjerili, na njima, na konjima i na mazgama u zapregama. Kola bijaše više nego sam očekivao. Sedam. Osma je bila kočija sa Sue Sullivan i njezinim djevojkama. Sue Sullivan je sama upravljala četveropregom. I ona je čekala provjeru.

Kad sam je pitao, je li uzela dovoljno hrane i vode, odgovorila je staloženo:

— Amigo, na sve sam mislila. Također na oružje i municiju. Vjeruj mi da nisam nevješta i da ništa nisam zaboravila. Želimo izaći iz brloga!

Samo sam kimnuo i pošao prema svom konju, kojega je pridržavala Stella. I na njezinom je konju bio smotak s pokrivačima, torbama i dvjema posudama s vodom. Uzjahali smo. Iako bijaše rano, građani Jericha stajali su ispred kuća.

Svima bijaše jasno što se događa. Ovako ili onako, Tabora Quineyja oslobodit će se zauvijek.

Ili će polomiti zube i zato se neće vratiti u Jericho, ili će se domoći tolikoga plijena da mu više neće biti potrebno iznudivati zaštitne takse i obavljati priljave poslove.

Pred Jerichom bijaše nova budućnost. Ponegdje su nas građani pozdravljali, želeći nam sreću.

Iz grada smo krenuli prema sjeveru. Zdesna, na istoku, budi-le su se jutarnje boje. Uskoro će nas pogledati prve sunčeve zrake.

Kad smo se našli na otvorenom, odjašio sam sa Stellom u stranu i pustio da karavana prođe pored nas.

Sue Sullivan bijaše na čelu sa svojom kočijom, u kojoj je sjedilo osam djevojaka. Bila je to fina, poluotvorena kočija, koja se međutim za kiše i pješčanih oluja mogla zatvoriti jedrenim platnom. Između kola i pored njih išli su naoružani jahači.

Bilo ih je trideset. Koliko je jahača mogao imati Tabor Qui-

ney? To me pitanje mučilo.

Znao sam da nas može ugroziti već i s tucetom revolveraša. Mi smo bili rastepeni. On je sa svojim jahačima mogao udariti poput pesnice.

Da, bio sam zabrinut. Plijen bijaše velik. Sedam teretnih kola i kočija Sue Sullivan. Sada sam znao, zašto su mi vlasnici rudnika platili tisuću dolara unaprijed.

Za njih to nije bila prevelika svota. Njihova su kola bila puna zlata i srebra.

Sue Sullivan i njezine djevojke također su imale zlata i srebra, ne samo kovanice i novčanice.

Plijen dakle bijaše veći negoli sam predmnijevao, i to je povećavalo moju zabrinutost.

Za takav zalogaj razbojnici su uvijek bili spremni na sve. Tabor Quiney i njegovi ljudi neće za tim zaostajati.

Na to da kola krenu prema Santa Féu čekali su mjesecima.

XI

Prvoga dana dobro smo napredovali, što je i razumljivo. Zaprege bijahu odmorne, kotači dobro podmazani. Još smo imali u izobilju vode i hrane.

Tada još nije bilo pravoga kolnoga puta, kao što Jericho još nije bio povezan poštanskom kočijom.

Morali smo prijeći Apašku pustinju. Negdje na sjeveru izbit ćemo na put koji vodi iz Nogalesa ili El Pasa prema Santa Féu. Valjalo je dakle izaći iz doline rijeke San Pedro i prijeći Santa Catalinu.

Bio je to paklenski put i Ta-

bor Quiney imao je dovoljno vremena.

Mislio sam također na to da Quiney, u slučaju da ugrabi plijen, mora također u Santa Fé kao i mi. Samo tamo može dobiti novac. Prema tome, sa svakom miljom što smo je prešli štedjeli smo mu prijevozne muke. Gotovo od početka smatrao sam Tabora Quineyja lukavim čovjekom, koji voli da netko drugi obavi teži dio posla. Prema tome, zacijelo nas neće odmah napasti, nego će čekati da dodemo na pogodno mjesto. Čekat će također vrijeme kad ljudi i životinje više neće biti svježi, nego umorni ili iscrpljeni.

Za hladnoga račundžiju bilo je to tako jednostavno.

Samo jedno za Quineyja neće biti jednostavno: zauzdati pohlepu svojih ljudi željnih zlata.

I još je nešto valjalo uzeti u obzir: Quiney ne može čekati da dodemo na put Nogales, El Paso, Santa Fé. Bila je to žila kucavica zemlje. Tim putem kretala su se teretna vozila i poštanske kočije, gonila se stoka i ovce, jašile su vojne patrole.

Kad bi nas tamo napao, morao bi računati s tim da ćemo se držati dovoljno dugo da dočekamo pomoć.

Prema tome, bilo mi je prilično jasno kad će nas i gdje razbojnici zaskočiti. To se moglo zbiti samo tamo gdje ne bismo mogli računati s tuđom pomoći, a da, s druge strane, put za Santa Fe ne bude daleko.

Činjenica da od Tabora Quineyja i njegovih jahača nije bilo traga ni glasa nije me zbunjivala. Znao sam da su tu i da nas prati makar njihov izviđač,

spretan poput iskusnoga Apaša.

Toga dana svladali smo tridesetak milja.

Stella je jahala pored mene na čelu. Iza nas bila je Sue Sullivan s kočijom. Jednom, kad sam se maknuo da propustim sva kola i pratnju, reče mi Sue sa svoga vozaorskoga sjedišta:

— Pravi ste par, Ben, moj prijatelju! Stvoreni ste jedno za drugo. S tom možeš jašiti do kraja svijeta.

Izgovorila je to bez ikakvoga lošega prizvuka, pošteno, kao prava prijateljica ili sestra.

To me ispunjavalo zadovoljstvom.

Sa Sue bilo bi sasvim drukčije.

Ona me podigla na noge kao nastrijeljenoga vuka jer je tada već slutila kako će Tabor Quiney izgubiti bitku. Stavila je žetone na moje ime i zato me nje govala. Dakako, svidjele su joj se također zajedničke noći.

No sada bijaše sve drukčije. Bio sam zadovoljan što je tako.

Mahnuo sam joj. Kola su prošla, a za njima i ona natovarena zlatom i srebrom, zajedno s pratiocima.

Dvojica najvažnijih u koloni bili su Pete Swift i Herb Doane, ujedno vlasnici najvećih i najbogatijih rudnika. Treći po redu bijaše moj bivši narednik Tom Slater.

Sve je bilo kako valja i na tome se nije ništa promijenilo čitavoga dana. Mazge su krepko vukle. Na kolima nije bilo lomo-va ili drugih šteta.

Tabor Quiney i njegovi jahači nisu izlazili pred oči.

Pratili smo kolotečine koje su se jedva nazirale ili staze koje je vjetar zameo prašinom.

Samo ponegdje u zaklonima na brdima i u prisojima još sam nailazio na svoj trag, koji sam ostavio prije nego sam stigao u Stellan logor.

Kad smo došli do izvora koji sam poznavao, pojašio sam naprijed. Tada sam vidio da je Tabor Quiney prvi put udario. Oko vode bilo je konjskih tragova.

Naokolo su ležale krepane životinje, među njima jedna antilopa i dva navelina, mošusne divlje svinje.

Životinje su crkle čim su se napile vode.

Izvor bijaše otrovan. Moralo se raditi o sredstvu koje djeluje jako i brzo. Znao sam da takav otrov imaju Apaši. Njime su se borili prije svega protiv španjolskih osvajača i njihovih oklopnika. Taj otrov dobivali su od različitoga bilja. Tabor Quiney ima možda među svojim ljudima Apaša, mješanca ili čovjeka koji je dugo živio s Apašima. Izvor bijaše tako zatrovan da se možda neće očistiti niti poslije nekoliko tjedana.

Vratio sam se i viknuo Sue Sullivan:

— Ne zaustavljaj se! Izvor je zatrovan!

Kad je Sue Sullivan prošla, ponovio sam to svakom vozaču i jahaču. Netko je psovao jače netko blaže. Ljudima je postalo jasno kako će se igra igrati.

Tabor Quiney može se i na idućim izvorima najprije opskrbiti vodom prije negoli ih onesposobi. Mi ćemo sutra biti bez vode.

Quiney bi mogao postići da dođe dan kad bi nam voda bila važnija i vrednija od zlata i srebra. Da, kad bismo mijenjali teret za vodu.

Ona je značila život.

Zlato i srebro znači nešto samo tamo, gdje čovjek za nj može kupovati po normalnoj cijeni.

Kad se radi o životu, voda se plaća stotrukom mjerom. Ili ne?

Prešli smo jednu milju i postavili logor. Morali smo biti dovoljno daleko od izvora da se žedne životinje ne uznemire. Naložili smo vatre i počeli raspraviti o teškoćama.

Pete Swift, kojega su ostali imenovali svojim predstavnikom, rekao mi je suhoparno:

— Onda, Ben Carmile, došlo je vrijeme da nešto smislite.

Samo sam kimnuo. Što sam mogao reći? Možda samo glasno: »Da!« Jest, stvarno je došlo vrijeme da počnem odrađivati deset tisuća dolara što ću ih dobiti ako zlato i srebro stigne na cilj.

Deset tisuća! Za tu svotu moram zaista pružiti realnu protuvrijednost.

Kimnuo sam joj jednom i pozvao svoga bivšega narednika Toma Slatera. Kleknuo sam s njim dovoljno blizu vatre da bih u prašinu mogao ucrtati grančicom zemljopisnu kartu.

Podrobno sam opisao put kroz nepregledna područja do sljedećega izvora i odatle preko Santa Cataline.

Pokraj nas stajalo je šest vlasnika rudnika. Kad sam se uspravio, svi su se zagledali u mene. Pete Swift je rekao:

— Tom Slater će dakle voditi karavanu. A što ćete raditi vi?

Cereknuo sam se.

— Oh, džentlmeni — rekoh — ja ću ove noći zaraditi svoj honorar. Sasyim jednostavno. Bio

sam lovac divljih konja i zato se dobro razumijem u krađu životinja. To sam naučio od Komanča. Ukradem li Taboru Quineyju i njegovim ljudima konje, a vi se potrudite da vas klipani ne stignu pješice, dobili smo bitku, zar ne?

Ljudi su me odmjeravali, kao da procjenjuju, mogu li to uistinu izvesti.

Tada progovori Pete Swift:

— Zamisao je dobra. Mnogo sreće! Ako vjerujete svome bivšem naredniku da će nas dobro voditi, slušat ćemo ga kao vas.

Svi su to potvrđivali. Više se nije imalo što reći. Ljudi su bili paklenski zabrinuti za svoju imovinu.

Čak ako se uzme da dvije trećine tereta sačinjavaju srebrne a »samo« trećinu zlatne poluge, dolazi se do vrijednosti veće od milijuna. Bio je to plod mnogih rudnika i višemjesečnoga teškog rada.

Ti ljudi nisu te plemenite kovine samo iskapali iz brda. Morali su također raditi u drobištima, pralištima, topionicama. Stotinu, ili čak dvije stotine radnika preznojavalo se mjesecima. A prije toga valjalo je dovući strojeve i kojekakav materijal. Moralo se mnogo uložiti.

A sada je u pokretu sedam kola tereta.

Sue Sullivani njezine djevojke također imaju sigurno gomilicu zlatne prašine. Velik teret, velike brige. Sve dobre želje bile su sada upućene meni.

* * *

Kad sam poslije ponoći krenuo, žario me na usnama Stelin poljubac. Činilo mi se da još osjećam kucanje njezina srca, kao kad se priljubila uza me i

šaptala mi u uho, neka pripazim na sebe. Najprije je htjela jahati sa mnom. Tvrдила je čak da je vješt kradljivac konja kao i ja.

Nisam je mogao povesti sa sobom.

Tabor Quiney imao je uza se opasne momke, mješance i Meksikance, koje je u tom kraju teško nadmašiti. Zahvaljujući porijeklu, bili su više vezani uz zemlju i iskusniji.

Moj posao neće biti lakši nego bi bio da konje želim ukrasti Apašima. Ne budem li dovoljno lukav, ne budem li uza sve sposobnosti imao sreće, uhvatit će me. U tom slučaju nikad više neću zagrliti Stellu.

A to mi je zapravo bilo važnije od deset tisuća dolara.

Kad sam krenuo, pitao sam se, kamo da jašem?

Iskustvo mi je govorilo da je banda tamo odakle nas može promatrati, dakle negdje više u brdima i u dobrom zaklonu.

Trebalo je da nanjušim u noći njihovu vatru i da me ne šcepaju straže.

U velikom luku pojašio sam natrag prema jugu i zatim skrenuo na istok, kad sam bio siguran da bih im mogao doći za leđa.

Potom sam jašio nekoliko milja prema sjeveru i zavio ponovo na zapad.

Ispred mene bijahu brda. U njima mora biti Quiney. Moram ga naći prije nego se razdani.

XII

Podvig sigurno nije bio lak za ljude koji nisu bili od moje vrste. Bilo je teško i meni. No ja sam bio iskusniji momak s instancanim instinktom.

Noć nije bila odviše tamna. Mje-

sec i zvijezde sjali su hladno, nezemaljski.

Vidio sam kuda jašim. No držao sam se sjena i zato sam išao okolišnim putevima. Morao sam se također uzdati u sreću. Bez nje ne bih došao ni do čega.

Unatoč svemu nisam morao očajavati u brigama. Ako momci čuče u brdima i motre naš logor, gledat će prema zapadu, a ne prema meni koji dolazim s istoka.

Jahao sam vrhom brda i tad sam ugledao vatru. Da, to je bio logor. Nalazio sam se ispod samoga sedla brda. Na vrhu su sigurno ostavili stražara, odakle je mogao vidjeti ulogorena kola.

Tabor Quiney i ostali spavali su.

Približavalo se svitanje. Taj sat u Teksasu zovu »mjesecinom Komanča«, jer su se tada oni prišuljavali. Bio je to sat kad umire noć a jutro se još ne budi, trenutak kad sva živa bića miruju. Ljudi tada spavaju osobito čvrsto. Stražari su umorni i bore se protiv umora i sna.

Pravi trenutak za konjokradice. Za mene bijaše sve jednostavno.

Nisam jahao običnoga konja. Ždrijebac bijaše nešto više od kaubojske životinje. Moj ridan bijaše pouzdan nosač lovca na divlje konje.

Kad sam sjahao i prebacio uzde preko sedlene jabuke, ridonja je znao koja je lekcija na redu.

Potapšao sam ga po vratu i prsima i krenuo sam. Mamuze nisam nosio. Bio sam tih kao sjena.

Konji razbojnika mirovali su u ogradi od užadi. Neke su životinje ležale, druge su stajale ispod drveća.

Stražar nije bio na vidiku. To sam brzo ustanovio. Banda se oslonila na čovjeka koji je bio na vrhu, koji je mogao preko ramena vidjeti također što se događa u njegovu logoru.

Morao sam staviti na kocku velik ulog.

Na putu do konja nije bilo sjene niti zaklona. Oko gotovo zamrle vatre ležalo je oko tucet ljudi, umotanih u pokrivače i s glavama na sedlima.

U predjutarju bijaše prilično hladno. Dah se maglio pred ustima kao zimi.

Prilazio sam konjima ravno, kao da sam jedan od ljudi koji je izašao iz logora da obavi ljudsku potrebu.

Naravno, bilo je to prilično drsko. No s druge strane bilo je prilično sigurno da nije samo jedan čovjek te noći morao otići iza stijene ili grma, da bi se vratio pod svoj pokrivač.

Došao sam na pola dometa kamenom, tako blizu logoru. Tada me pokrilo stablo ispod kojega su stajali konji, tako da me stražar na vrhu brda nije mogao vidjeti.

Možda je spavao. Ili je buljio u logor karavane na drugoj strani i nije se okretao na stranu gdje su bili njegovi.

Skrenuo sam i stigao do ograde. U ruci sam već držao nož. Ne zaustavljajući se prerezao sam prvi zategnuti laso.

Sve ostalo bilo je lako, onako kako konjokradice žele. Kako sam krenuo da kradem konje, imao sam kod sebe takozvani »hackamore«, što je zapravo komad užeta, od kojega se može napraviti nešto nalik na primitivne uzde.

Brzo sam uhvatio jednoga mirnoga konja, nabacio mu »hackamore« i bacio se na njegova neosedlana leđa.

Zatim sam počeo tjerati konje iz koralu. Činio sam to polako, što sam mirnije i tiše mogao.

Kad sam imao izvan ograde gotovo sve životinje, upita glas iz logora:

– Hej, tko je kod konja?

U tom glasu još nije bilo sumnje.

Momci su se osjećali odviše sigurnima. No ja sam morao djelovati brzo. Sada je zacijelo bilo budno više ljudi. Mogao sam odgovoriti bilo što, no sljedećega trenutka bit će na nogama cijela skupina.

Zato sam samo divlje kriknuo. Bio je to krik pume koja napada. Konji ne samo da su se dali u trk, nego su počeli udarati stražnjim nogama i propinjati se.

No bježali su s toga mjesta.

Iza mene su urlali Tabor Quiney i njegovi ljudi kao da se podiglo čitavo indijansko pleme. Nisam se obazirao na njih jer sam bio sasvim zaokupljen time da podivljale konje dobijem pod kontrolu.

To mi nije potpuno uspjelo. Dva ili tri odjurila su lijevo ili desno.

Dakako, znao sam što to znači. No ništa nisam mogao promijeniti. Nisam mogao juriti za njima i dognati ih k ostalima. Morao sam ostati s glavninom i goniti je.

* * *

Kad se razdanilo, zastao sam s konjima na brdu i osvrnuo se na svoj trag. Mučila me zla slutnja. Koliko će dugo trajati hvatanje odbjeglih konja, pa da počne progon?

Nedostajale su mi tri, možda četiri životinje, ukoliko je stražar imao svoga konja uza se.

Prema tome, trojica ili četvorica pokušat će da mi ih u plijen.

Ako u tome uspijem, sljedeća dva ili tri dana, mogli bići karavanu prije nego prijede Santa Catalinu i stigne do glavnoga puta, na kojem bi zbog relativno živa prometa bila donekle sigurna.

Quiney je morao zaustaviti kola u Santa Catalini. Moja zadaća bijaše jasna.

U međuvremenu sjedio sam ponovo na svom ždrijepcu, u sedlu. Kad sam prestrašio konje u logor-

skoj ogradi, jurili smo prilično blizu mjesta gdje je stajao moj ridan. Bio je miran jer je poznavao moj krik. Budući da njegove uzde nisu bile spuštene na zemlju, nego omotane oko vrha sedla, čekao je još samo moj zvižduk. Kad sam fićuknuo, pošao je za nama i brzo nas stigao. Odmah sam se prebacio na njega i od toga mi je trenutka bilo lakše.

Moj se ridan razumio u hvatanje divljih konja i umio je presijecati put raštrkanim životinjama. S njim sam mogao održavati kontrolu.

Kad sam se osvrnuo, pogled mi je preko doline dosizao do drugoga brda, koje sam projašio noću.

Čekao sam otprilike sat vremena. Tada sam ih ugledao kako dolaze. Bila su trojica. Znao sam da me prati Tabor Quiney s dvojicom svojih najopasnijih momaka, makar ih još nisam jasno vidio.

Sve u svemu, na mom su tragu bila trojica. Moja je prednost iznosila oko jedan sat.

No što je sat kad moraš tjerati krdo konja loše prohodnim brdima?

Morao sam dakle požuriti. Popeo sam se brzo u sedlo i pognao životinje. Bilo ih je jedanaest. Prema tome, Tabor Quiney imao je uza se trinaestoricu jahača. Taktički je postupao krivo. Umjesto da nas napadne jučer, kad smo bili u pokretu, smislio je najprije trik s trovanjem izvora. Htio nas je najprije oslabiti i onda napasti negdje u Santa Catalini, prikovati nas uz logor bez vode. No plan nije bio dobar, budući da sam im ja ukrao konje.

Quiney sa svojim ljudima imao je dobru priliku da napadne karavanu u pokretu, niz kola koji se vukao poput zmije. Uz njezine strane bilo je podijeljeno trideset jahača, no silovit zaskok mogao je taj rep presjeći. Malo je naših jahača bilo doraslo njegovim ljudima.

No Quiney je htio da žrtvuje što manje ljudi i zato je smislio drukčiju taktiku. Ako sam ga dobro procijenio, sada je razjaren i ništa ne želi toliko kao moj skalp.

Najprije sam prilično brzo napredovao jer su se životinje odmarale dulje od sata i čak su mogle malko pasti. No moji su progonitelji morali smanjiti razmak.

Možda bi ih mogao zaposliti do noći i odvući ih po mogućnosti što dalje od kola. Ponovo sam jahao prema jugu, a karavana će ići prema sjeveroistoku.

Prijepodne je prolazilo. Poslijepodne je zrak titrao od vrućine. Sjene su bile male i nisu pružale hladovinu.

Iskoristio sam sve trikove što sam ih znao. Smislio sam i nove, kojima bi se ponosio svaki apaški ratnik. No uvijek kad sam, makar na trenutak, vidio progonitelje, ustanovio bih da su mi se približili za nekoliko minuta. Jedan od njih izvrsno je čitao tragove i brzo je rješavao moje zagonetke.

Znao sam da će me stići prije noći, ukoliko ih ne zadržim. Morao sam se dakle boriti.

Između crvenih stijena vodila je uzbrdo stara, jedva razaznatljiva indijanska staza. Znao sam da završava na blago nagnutoj zaravni.

To bi se mjesto moglo dakako obići, no bili bi potrebni sati. Gore sam zaustavio životinje. Bile su zadovoljne što im je pružen odmor. Najprije se uopće nisam morao brinuti za njih. Bile su tako umorne da se nisu udaljavale. Osim toga, bilo mi je to sada gotovo svejedno.

Konje sam otjerao dovoljno daleko. Došao je trenutak borbe.

Skinuo sam sa svoga konja sedlo. Uzeo sam čuturu s vodom i torbu s hranom, kao i pušku, i vratio sam se k rubu ravni, odakle sam mogao

promatrati stazu, kojom sam upravo dotjerao životinje.

Trojica jahača stala su u podnožju da razmisle.

Osjetio sam stanovitu radoznalost.

Sad ću saznati, kako je Tabor Quiney uistinu lukav. Stvar bijaše jednostavna.

Quiney je znao da mi se približio, i da ću se suprotstaviti na pogodnu mjestu. Takvo mjesto bilo je gore na vrhu, prema kojemu vodi stara indijanska staza. Quiney je morao računati s tim da ću njega i njegovu dvojicu pratilaca uskoro imati na nišanu.

Što će dakle poduzeti?

Mogli su sjahati i pješice početi penjanje od zaklona do zaklona, kojih je bilo mnogo. S jedne i druge strane staze bilo je velikoga kamena i stijena svih veličina. Bilo je također grmlja, prije svega mesquita i kaktusa šarenih cvjetova.

Mogli su dakle pokušati frontalno.

No morali su računati s tim da ću ponovo pobjeći s konjima, i to onda kad već budu pri vrhu. Tada bi se morali vraćati po svoje životinje i još jednom početi penjanje.

Osim toga, bilo je vjerojatno da ću nekoga od njih sa svoga položaja ustrijeliti. Znali su vrlo dobro kako brzo i točno pucam.

Promatrao sam ih kako odlučuju. Tada sam opazio da Tabor Quiney zaista nije budala.

Ostao je dolje. Jedan od njegovih jahača krenuo je desno, drugi lijevo. Bilo mi je jasno da će najkasnije u sumrak biti ovdje gore i da će me ukliještiti.

Nekoliko sam trenutaka promišljao. Najprije htjedoh odjašiti dalje. No tada se javio Quineyjev glas:

— Heej, Carmile, jesi li još tu?

Nisam odgovarao.

Quiney se javio još jednom. Iako

je udaljenost iznosila više od dvjesto koraka, mogao sam razumjeti svaku riječ.

Šutio sam i nadalje. Quiney je čekao neko vrijeme, ne dulje nego bi bilo potrebno da se popuši pola cigarete.

Tada je donio odluku, sigurno svjestan da riskira više od taneta u uho. Sjahao je i uzeo pušku sa sedla. Pokretom ruke i povicima potjerao je konja pred sobom uzbrdo, držeći se tako blizu da je neprestano bio u zaklonu. Bio je to konj vrijedan tristo dolara. Bio je spreman da ga žrtvuje. Morao je biti siguran da će pucati u životinju kad mi ne preostane drugi izbor.

Ali i ovako je bilo dovoljno gadno. Kad sam se vukao u sjenu, da ne budem izložen ražarenom suncu, glava se opet htjela rasprsnuti.

Morao sam pričekati da se taj užas malko smiri.

Ponovo su se polako počele pokretati misli.

Što se dogodilo s dvojicom mojih protivnika? Onoga koji je gonio konje zacijelo sam makar teško ranio, ako ga nisam ubio. U pogodak sam bio siguran.

Ali što je s drugim, koji je zapucao na mene? Jesam li njega pogodio? Ili je bio ovdje kod mene i ostavio me jer je mislio da sam mrtav? Ta su me pitanja probadala i nisu mi dala mira.

U rani na nozi osjećalo se kljukanje. Znao sam kako se tumači takav znak. Došlo je do upale, koja će me usmrtiti.

Metak je morao napolje, ili je samnom svršeno. Iz prokletoga rata znao sam kako se brzo razvija upala u takvim ranama, kako se brzo zatruje krv.

Konačno sam shvatio da dulje ne mogu tu ležati i čekati čudo. Kako sam god bio nevoljan i slab, morao sam se boriti.

Bila je to sada drukčija borba nego oružjem protiv drugoga. Bila je to sada borba za preživljavanje protiv nevidljivoga protivnika, ili možda čak protiv sudbine, koja se može promijeniti samo tada ako se čovjek bori osobito dobro i ako se jednostavno ne predaje do posljednjega daha.

Poriv samoodržanja u meni je iznenada nevjerojatno porastao. Kad sam sjeo, glava je htjela puknuti. Kad sam se leđima naslonio na stijenu i upirao dok nisam stajao uspravno, neko vrijeme bila je pred očima crnina.

Kad se ta tama pretvorila u maglu, koja je postajala sve svjetlija, kad sam konačno nešto mogao vidjeti, počeo sam shvaćati što se događa.

Moj dobri, vjerni konj stajao je još prieko, gdje sam ga bio vezao. Duge uzde dopustile su mu da se pomakne u sjenu i to je iskoristio.

Dolje je ležao čovjek kojega sam metkom skinuo sa životinje koju je jašio. Pola tijela bilo je u grmu. Nije se micao. Sigurno je bio mrtav.

Konji su međutim nestali. Jednostavno su otišli, možda u potrazi za vodom koju su nanjušili.

Pogledao sam tamo odakle je prošle noći došao metak koji mi je zamalo raznio glavu. Ugledao sam čovjeka kako leži presavijen preko velikoga kamena, koji mu je prije služio kao prsobran. Pogodio sam ga kad se pridigao i zato je pao naprijed, preko zaklona.

Ni on se nije micao. Jedino sam ja dakle preživio. Bio sam pobjednik. Ali uz kakvu cijenu. Doduše, bio sam još živ. No kad bi se moje šanse uspoređivale s ničicom, bilo bi to optimističko gledište.

Nisam se mogao predati. Morao sam se boriti. Iako se glava zaista raspadne, moram pokušati.

Ogledao sam se za puškom. Bila mi je potrebna kao štap, da se poduprem. Znao sam da je prazna.

Kad sam je podigao i ponovo se uspravio, pred očima se opet razlilo crnilo. No to je prolazilo. Gore je bilo nabijanje u glavi i zloslutno kljuvanje u natkoljenici.

Ipak sam iznova napunio pušku, gurnuvši u nju sedam metaka.

Zatim sam gurnuo ruku pod hlače i spuštao je dok nisam osjetio nateklinu.

Kad sam se ogledao naokolo, otkrio sam također moju čuturu. Isпустиo sam neki drečav glas, koji je trebalo da izrazi moju radost, privukao sam posudu puškom.

Tada sam vidio, na čemu sam. Bijae prazna. Metak ju je probušio, vjerojatno kad se odbio od stijene. Tanak lim lako je dobio rupu.

Prema tome, nisam imao vode. A bila mi je prijeko potrebna. Groznica me htjela isušiti.

Opazio sam da se ludački cerekam. Kreštavim glasom govorio sam samome sebi:

– E, nećete me dobiti tako lako. Jok, momci, to kod mene ne ide tako brzo! Prije ćemo provjeriti kako sam uistinu žilav.

U tim riječima bio je sav moj prkos, iznikao iz oćaja.

Odšepao sam do konja. Bio je to prilićno dug put. Do mjesta gdje je stajao ne bih mogao dobaciti kamen. Privezao sam životinju podalje od svoga položaja, da me njezini šumovi ne smetaju u osluškivanju kad sam čekao razbojнике.

Uz pomoć puške, o koju sam se opirao kao o prekratak štap, kad sam morao opteretiti ranjenu nogu, ipak sam stigao. Zastajkujući, dakako uvijek kad mi je htjela prsnuti glava, kad mi se mračilo pred očima i kad se zemlja počela okretati oko mene poput sajamskoga vrtuljka.

Kad sam konaćno stigao do konja, položio sam ruke lijevo i desno od mjesta gdje je inaće bilo sedlo. Da, sedlo...

Skinuo sam ga sa životinje. A sada ga sigurno ne bih mogao podići.

No kako da jašem na golim leđima, bez pomoći stremena?

Gorko sam uzdisao. Do vraga, stvari koje su inaće bile tako jednostavne, sad su teške kao premještanje brda.

Bez stremena nisam se mogao ni popeti. Odvezao sam konja i poveo ga prema ovelikom kamenu, na koji sam se nekako popeo i dobio se u jahaći položaj.

Skutrio sam se, držeći pušku u ruci, iako sam znao da je neću moći dugo saćuvati. Morao bih biti zadovoljan da se dovoljno dugo održim na konju i bez nje.

Pustio sam pušku da padne na tlo i razmišljao, ne bih li ipak pokušao nekako osedlati konja. Tada bih bio sigurniji. No morao bih najprije sići, a bio sam sretan što sam se uopće popeo.

Odustao sam od sedlanja i rekao životinji:

– Hajde, ridane, nosi me natrag našom stazom. Idi oprezno. Jer ako padnem s tvojih leđa, gotov sam.

Životinja naravno nije razumjela moje riječi. No možda je ipak instinktivno shvatila što se događa, znala da sam u nevolji.

Ridan je krenuo. Opresno se spuštao niz indijansku stazu.

* * *

Dragi ćitaoće moje priće, mogao bih ispuniti još mnogo stranica opisujući zlo koje me pratilo i oćaj moje borbe. Jer se radilo o tome da sam morao stići do ljudi, koji bi mi mogli pomoći.

Ako u tome ne uspijem, mrtav sam. To bijaše potpuno sigurno.

Toga sam dana izdržao prilično dugo. Što se tiče moje otpornosti i žilavosti, mogao sam sa sobom biti zadovoljan. Jedva da bi netko od tisuću ljudi podnio toliko kao ja.

Ali kad do noći još nisam bio našao vodu, počeo sam se gubiti u sve kraćim razmacima. Nekoliko put osvijestio sam se pravodobno, prije nego sam pao s konja.

No došao je trenutak kad sam se našao na tlu. Bilo mi je jasno da sam izgubio bitku.

Groznica me tresla kao prut na vodi. Jedva sam još išta shvaćao. Tako sam uskoro utonuo u bunilo. Izgubio sam. Ako se ne dogodi čudo, izgubljen sam.

No moralo bi to biti prokletu veliko čudo, da se moj položaj promijeni.

* * *

U neko vrijeme počeo sam u groznici sanjati o Stelli. Odjednom se stvorila pokraj mene. Gorjela je vatra. Pri njezinu svjetlu vidio sam iznad sebe Stellino lice. Htio sam nešto reći, no čini se da sam samo krkljao.

Tada je progovorila Stella. Čuo sam kako govori:

– Bože našla sam Bena!

Nisam sanjao o njoj. Ne! Dešavalo se nešto drugo. Bila je uistinu kraj mene. Stella, od krvi i mesa. Došla je! Nekako je našla moj trag, koji je ujedno bio trag mojih progonitelja. Zato je bio dovoljno jasan da ga svatko može pratiti.

Stella bijaše kod mene! Kakvo čudo!

Ta spoznaja dala mi je nove snage.

– Oooh, Stella! – uzdisao sam. – Kakva si ti divna djevojka. Nisi dopustila da stari Ben krepa.

– Ne – reče Stella odlučno. – Htjela bih živjeti na ranču u brdima Antelope. Za to si mi potreban

ti i deset tisuća dolara, koje si morao prokletu gadno – zaraditi. Vidiš, ja sam sasvim proračunata žena, koja ne dopušta lako da joj nešto razori sreću. Kad se dobro razdani, razrezat ću nogu i izvaditi metak. To se mora učiniti, inače si gotov. Nadam se da...

Ušutjela je.

Vjerojatno je htjela reći kako se nada da pri tom neće pogriješiti, ozlijediti koju važnu žilu. Bojala se. No nastojala je da ja to ne opazim. Morala me bodriti.

Rekao sam:

– Ti si andeo, Stella! Andelima sve uspijeva. Oni ne griješe.

Neko je vrijeme šutjela. Tada je prošaptala:

– Što se dogodilo? Moram li paziti na neprijatelje kojima si izmakao? Ili...

– Ne moraš – rekoh trpko. – Svi su mrtvi. Borili smo se. Tabor Quiney i dvojica njegovih leže tamo gore. Mislim da su bili Juan Ortega i Brazos Zane. Rudari se više ne moraju bojati bande.

Kad bih imao posla samo s njim, čekao bih ga, i tada bi između nas došlo do dvoboja. No Quiney nije bio sam. A bio je opasan revolveraš, koji bi me mogao ubiti ili tako teško raniti da bi me dva njegova pomagača lako dokrajčila, ili bi makar bez borbe dobila konje. Ne, nisam se s Quineyjem mogao upustiti u dvoboj, jer se, na kraju, nije radilo samo o meni, nego o karavani zlata i srebra koje sam morao dovesti u Santa Fe.

Volio sam konje i nisam mogao pucati u nedužnu životinju. Za mene su konji bili plementa bića. Uživao sam u promatranju njihovih divnih pokreta, načina kako zabacuju glavu, kako »piju« vjetar.

Zato sam oklijevao.

U međuvremenu Tabor Quiney

penjao se sve više, goneći životinju ispred sebe.

Nekoliko puta na trenutak se našao izvan zaklona, no prekratko za gađanje puškom.

Ciljao sam u konja. Na nišanu sam imao bijeli trokut na životinjskom čelu. Nisam mogao pritisnuti obarač. Možda zbog toga što još nisam bio u životnoj opasnosti. Nisam mogao ubiti taj nemušt stvor koji mi je bio izručen.

Ne, nisam uspijevao. Bolesnu životinju mogao bih ubiti, da joj skratim muke. Ali ne toga rasnoga konja, koji se uspinje starom stazom ispred svoga gospodara.

Morao sam čekati da Tabor Quiney stigne do mene. Možda ću biti bolji. On je dosad izbjegavao borbu sa mnom i klonio se dvoboja. Sve je to prepuštao svojim revolverašima, što nije moralo značiti da se nije osjećao doraslim mome koltu.

XIII

Kad se Tabor Quiney u zaklonu konja popeo do ruba, bila je već zamalo noć. Na tom mjestu nalazila se stijena, izdignuta poput stepenice.

Čekao sam ga nezaklonjen, s puškom u desnoj ruci, dok je ljevica bila iznad revolverskoga kundaka.

Quiney bijaše revolveraš dešnjak, pa je lijevom rukom držao pušku za vrat kundaka.

Dijelilo nas je osam koraka. Neko smo se vrijeme šutke promatrali.

– Prokleta si lukav – reče Quiney. – Nisi se micao i već sam mislio da nisi ovdje gore. Žurio sam da smanjim prednost. Mogao si ustrijeliti moga konja. Možda tada ne bih dovoljno brzo skočio u zaklon. Ili hoćeš da dvoboj bude pravi?

– Nisam mogao pucati u konja – uzvratio sam.

Quiney je začuđeno buljio u mene. Zatim je kimnuo.

– Da, to ti čak vjerujem. Ti si od te vrste. Zato možda nema smisla da ti predlažem zajednički posao. Ali dobio bi dio kao svaki od mojih ljudi. Dodat ću još posebnu nagradu. Ti bi mogao...

Quiney je ušutio jer sam niječno mahnuo glavom. Tada je zlovoljno uzdahnuo.

– Znaš – rekao je – dosad nisam izbjegavao dvoboj s tobom zato što bih se bojao ili osjećao slabijim. Ne, bilo je drukčije. Za takve poslove imam svoje ljude i...

– Prokleta mnogo govoriš – prekinuo sam ga. – Hoćeš li me najprije opiti riječima?

U mom glasu bilo je mračne poruge, jer ono što bijaše neizbježno našlo se pred nama.

Kako nisam htio ubiti nedužna konja, stigao je Quiney k meni. Inače bih ga bio mogao mecima iz puške prikovati uz zaklon. Sad sam morao prihvatiti dvoboj. Konj je stajao nedaleko od nas i potiho je frktao.

Bilo je nesmisleno što nisam ubio životinju. Sada moram ubiti čovjeka, ako hoću ostati živ.

Da će stvari tako teći znao sam od onoga trenutka kad nisam mogao skvrčiti prst na obaraču. Opazio sam da Tabor Quiney jedva zamjetno traži nogama čvršće uporište i da se malko nagnuo naprijed.

Učvršćivao se da može primiti metke a da se ne zanjiše. Htio je stajati mirno i zato da bi sigurnije gađao. Njegov je pogled tražio moj i nije se micao. Osjetio sam strujanje što je dopiralo od njega i koje je trebalo da me pokoleba u odlučnosti.

Quiney bijaše veći revolveraš nego sam dotle mislio, zato što je u Jerichu protiv mene slao svoje ljude, a nije izlazio sam.

Više nije govorio.

Tad je naglo potegnuo.

Kad se na vrhu njegova revolvera ukazala vatra, osjetio sam u ruci tr-zaj svoga revolvera.

Quineyjev prvi metak odbacio mi je nogu tako da sam zateturio u stranu i zamalo pao. Možda me zato nije pogodio drugim, nego me samo okrznuo.

Toga trenutka oborio sam ga. Zanio se već poslije prvoga moga pucanja. Od drugoga je morao na zemlju. Mislio sam: »K vragu, opet noga! A dobio sam i sa strane.«

S revolverom koji se još dimio šepao sam prema njemu, podupirući se puškom jer mi je ranjena noga klecala.

Kad sam došao do njega i pogledao ga, lice mu bijaše zgrčeno. Otvorio je oči i prepoznao me.

– U paklu – rekao je s mukom – da, u paklu ćemo se ponovo vidjeti. Svi mi koji se međusobno ubijamo revolverima silazimo u pakao.

Poslije tih riječi je umro.

Okrenuo sam se da ga ne gledam.

Krv mi je tekla iz rane na nozi u čizmu. Morao sam doći do svojih bisaga i izvaditi zavoje. Dolazila su još dva revolveraša. Još nisam bio gotov. Ta dvojica još me mogu ubiti i vratiti konje. Makar je Tabor Quiney bio mrtav, od zlata ostali sigurno neće odustati. Od srebra također.

Morao sam još izdržati. Quineyjevi ljudi nisu smjeli dobiti konje.

Metak je bio u bedru kao što se već jednom dogodilo. Jedino je noga bila druga. No to me malo tješilo.

Bio sam ranjen i metak nisam mogao izvaditi sam. Previo sam ranu kako sam mogao i stišao sam krvarenje. Da se to moglo postići, bio je dobar znak. Manje je dobro bilo što je metak ostao u mesu. Bolovi bijahu gadni. Žeglo me također

povrh samoga opasača, tako kao da me netko ošinuo bičem.

Što je trebalo da uradim?

Uzjahati i konje potjerati vlastitim tragom? Ili čekati preostalu dvojicu revolveraša, koji će sigurno uskoro stići?

Po tome kako je čitao tragove i rješavao moje trikove, znao sam da je jedan od njih sposoban da se prišulja poput Apaša.

S ranjenom nogom nisam mogao jahati i goniti pred sobom konje. Ne, morao sam čekati i boriti se. Zato sam s čuturom i puškom sjeo u sjenu jedne stijene, okružene zelenilom.

Noć bijaše vedra. Sjene su bile duboke.

Možda ću neprijatelje, kad se budu šuljali, ugledati prije nego oni mene.

* * *

Razbojnici nisu žurili, po čemu sam procjenjivao kako su lukavi i iskusni.

Ponoć bijaše prošla i nekoliko mi je puta klonula glava, jer sam bio oslabljen bolovima i iscrpljen gubitkom krvi.

Tada sam ih čuo. Obojica su morala biti dobri izviđači i čitači tragova, lovci na ljude koji su možda jednom živjeli kod Indijanaca. Glasovi različitih noćnih ptica koje su oponašali dozivajući se bili su gotovo tako vjerni da bi prevarili većinu ljudi. Mene nisu.

Čuo sam da su sada ovdje u mojoj blizini i da se traže. Uskoro će naći konje jer nisu bili daleko od mene na ravnini između dviju stijena, oblivenoj mjesečinom.

Kad nađu konje, ogledat će se za mnom i za Quineyjem, s kojim bi htjeli doći u dodir.

Nisam bio siguran, jesu li čuli pucnjeve. Ako su se penjali jašući uskim klancima, zaglušio ih je sigurno topot njihovih konja.

Sjedio sam i čekao. I osluškivao sam šumove. Uskoro sam ih čuo.

Jedan je bio prijeko kod konja.

Lako sam se dosjetio što sada radi. Isto ono što sam ja učinio prošle noći, kad sam ukradio konje. I on je izabrao konja kojemu će staviti vodice što ih je ponio sa sobom i užašit će ga. Zatim će pognuti krdo dolje u ravnice, s koje se uspinjala stara indijanska staza.

Vidljivost bijaše dobra. Što je radio drugi čovjek? On je tražio mene ili je negdje vrebao. Kad bih njegova drugara ometao u krađi, dobio bih vruće olovo. Trebalo je samo da odam svoj položaj.

U gustom sjeni stijene i drveća nisam se micao.

Čekao sam. Mjesto sam izabrao dobro.

Više nisam mogao biti plemenit vitez. Bio sam ranjen i jedva pokretan. Ako ta dvojica dovedu konje do svoje bande, u karavani će umrijeti nekoliko muškaraca i možda neka žena. Metak je mogao pogoditi također Stellu.

Stella...

Hoću li je ikad više vidjeti? Nisam bio ni najmanje siguran. Ako bude tako, sve je počelo u Jerichu i tvrdnja da tamo nemam šansu bijaše točna. Obistinjenje se samo malčko oteglo.

Vidio sam kako dolaze konji. Jahača koji ih je gonio nisam vidio. To mi je opet govorilo da je krađu konja učio kod Komanča ili Apaša. Jer sada je visio sa strane životinje na koju se popeo i bio je zaklonjen.

Konji nisu išli brzo nego u lakom kasu. Neki su katkad prelazili u korak.

Tada sam čuo jahačev glas. Požurivao je ljenivce.

Ni tada se nisam pomaknuo, makar su konji prelazili preko kamenih stepenica i počeli se spuštati sta-

zom. Sada sam mogao vidjeti i čovjeka. Kako sam ga gledao odozgo, zaklon mu nije koristio. Mogao sam ga pogoditi, no nisam pucao. Nekoću ga vrijeme još imati na dometu karabina i mogao sam čekati dok bude u podnožju strmine.

Dobro sam znao da bi plamen iz cijevi moje puške odao gdje sam. Možda je onaj drugi već slutio, gdje bi moglo biti moje skrovište. I vrlo bih brzo bio njegov cilj.

No vrijeme je prolazilo. Konji su tapkali niz indijansku stazu. Čovjek koji ih je gonio povcima sjedio je sada uspravno.

Ako ne želim da mi umakne s konjima, morao sam konačno pucati. Naravno, sve se u meni protivilo tome da skinem metkom s konja čovjeka koji me nije gledao u oči i nije mogao uzvratiti vatru.

Znao sam da moram pucati jer će to sigurno drugim ljudima spasiti život. Prema tome, nalazio sam se u situaciji istovetnoj s nužnom obranom i nisam se mogao uspoređivati sa strijelcem iz busije. Osim toga, bio sam ranjen i gotovo nesposoban da hodam.

Prokletstvo, gdje je drugi čovjek? Odakle bi mogao vrebati? To me pitanje neprestano mučilo.

Oba osedlana konja razbojnika morala su biti još ovdje gore. I moj ridan je stajao u blizini.

Dobri je ždrijebac znao da ne može pratiti ostale konje bez mene.

Čelo mi se orosilo. Rane su me boljale i teško sam održavao prisebnost. Katkad bih potihom uzdahnuo. Nisam mogao dulje čekati, morao sam odlučiti. Momak s konjima nije mi smio izmaći.

Pogledao sam još jednom tamo gdje je ležao Tabor Quiney. Hoću li i ja uskoro biti mrtav kao on?

Tad sam još jednom pomislio na Stellu. Ona i ostali ljudi u karavani

pouzdaivali su se u mene. I pošteno su me platili. Ali čak da mi nisu dali ni jedan jedini dolar, moja bi ljudska dužnost bila da im pomognem u borbi protiv tih razbojnika.

Polako sam udahnuo, uspravio se uz stijenu vukući po njoj leđa i tada sam stajao čvrsto.

Podigoh pušku. Kratko sam gađao i skvrčio prst.

Jesam li jahača pravo pogodio, nisam više mogao vidjeti. Istoga trenutka pustio sam da padnem i pogledao sam naokolo.

Sijevnulo je desno od mene. Metak je udario pored glave u stijenu i zasuo mi lice krhotinama kamena, na što se međutim nisam obazirao.

Sada sam klečao i pucao dok puška ne bijaše prazna. Tukao sam mjesto gdje sam vidio plamen. Kad se pokazao drugi put, ispalio sam zadnji metak.

U istom trenutku kad sam pritisnuo obarač, eksplodirala mi je glava.

Ništa više nisam znao.

Sve je umuklo. Sve je ugaslo.

XIV

Sunce me pržilo. Htjelo me spaliti ili rastopiti. Gadna kazna za ljudske grijehe što sam ih počinio.

Poslije nekoga vremena shvatio sam međutim da još živim.

Nemilosrdno sunce!

Rane su me boljale. Najjače boli zadavala mi je rana na glavi. Pri svakom kucaju srca htjela se raspasti. Jedva sam se usudio disati.

Ležao sam nepomičan i pomalo počeo misliti. Prisjećati se. Misli su se radale teško. Povezivale su se polako na jedvite jade.

Konačno sam pokrenuo ruku i drhtavim prstima dodirnuo krvlju slijepljenu kosu. Shvatio sam da mi

je metak iznad uha napravio razdjeljak, bolje rečeno brazdu, koja je jako krvarila.

Djelovanje metka bilo je nalik na udarac buzdovana, od kojega se mora dobiti potres mozga. Nije čudo što sam ležao pola noći i pola dana bez svijesti, dok se sunce nije popelo tako visoko da me stijene nisu štitile sjenom.

Shvatio sam također kako bi glava bila raznesena da je metak udario samo centimetar ulijevo.

Tad bi se to moglo uspoređivati s udarcem sjekire.

Stella je šutjela. Kad mi je davala vodu, pri svjetlu vatre vidio sam da se smirila.

Noć bijaše vedra i jasna. Vatra je gorjela u dolini, gdje sam pao s konja jer je na tom mjestu staza bila strma. Moj dobri ridan ostao je na starom tragu i onda kad ga nisam mogao voditi, kad sam sjedio na njemu više ili manje bez svijesti.

Da nije ostao na tragu, Stella i mi bili bismo se negdje mimoišli, ili bi prošla mimo mjesto gdje sam pao.

Bilo je hladno, ali zbog groznice nisam osjećao hladnoću. Stella me bila plegla na pokrivač.

Ponova sam zaspao.

* * *

Kad se razdanilo i kad se sje moglo vidjeti bolje nego pri svjetlu vatre, Stella se dala na posao.

Nije imalo ništa osim moga apatiškoga noža, nalik na bodež. Dezinficirati ga je mogla samo na vatri. Kad je zarezala u meso, zario sam prste u zemlju i zagrizao u komad drveta što mi ga je stavila u usta. Nastojao sam da ne trzam nogom, no to mi nije potpuno uspijevalo.

Dva put je Stella prekinula posao, kao da je htjela odustata.

Svaki put procijedio sam kroz zube.

– Hajde anđele, radi dalje! Neka krvari! Tako se čisti rana. Izvadi mi taj prokleti metak. Hajde, bori se, draga, bori! Inače će me metak ubiti. Mora napolje, makar mi odrezala pola noge.

Stella je jecala i drhtala. No tada je zagrizla u donju usnicu i nastavila je.

Nisam mogla vidjeti što radi. Samo sam osjećao. Žmirio sam. Prsti ma sam kopao zemlju i drobio drvo među zubima. Tijelo se trzalo bez moje volje. Tad sam konačno čuo Stellin krik. Pobjedila je! Klonuo sam. Neko sam vrijeme čekao da svladam bolove i da mi se sredi glava. Stella je još bila zauzeta zaustavljanjem krvarenja. Tada je došao kraj.

Predahnuo sam. Stella je pitala:

– Hoćeš li sačuvati metak?

– Okovat ću ga zlatom – promrmljao je – i nosit ću ga čitava života na lancu sata, čim ga budem mogao kupiti. Neka me dovijeka podsjeća da si me spasila.

Poslije tih riječi naglo sam klonuo. To bijaše razumljivo.

* * *

Eh, dragi čitaocē, još nisam bio izašao iz zla. Još su se nizali gadni dani i dosadne noći. Neko vrijeme mučila me groznica. Tijelo se tek moralo oporaviti.

Jednom Stelle nije bilo nekoliko sati.

No tada se vratila s mojim sedlom i sa dva konja, koji su pripadali ljudima što sam ih u borbi morao pobiti.

Odjahala je dakle za tragom na mjesto borbe da donese stvari koje su nam bile prijeko potrebne: pokrivači, hrana i voda. Donijela je također moju pušku.

Dok sam ležao ispod pokrivača, podigla je iznad mene zaštitni krov, neku vrst hogana. Nekoliko puta

nakratko me ostavljala da pribavi vodu. No sada smo imali više posuda i nije morala često izbivati.

Za nekoliko dana bilo mi je bolje. Stella je noću ležala pokraj mene. Ponovo smo bili par koji može osjećati kucanje srca. Za hladnih noći mogli smo se uzajamno grijati, zagrljeni u nesmiljenom svijetu, u kojem smo dobili borbu za život.

Katkad smo razgovarali o tome, gdje bi sada mogla biti karavana kola sa zlatnim i srebrnim tere-
tom?

Pitali smo se, hoćemo li je uopće stići prije nego bude u Santa Feu.

Jer ja sam bio dobio samo tisuću dolara kao predujam.

Kad sam jednom o tome razgovarao sa Stellom, rekla je tiho:

– Imamo više od tvoga predujma, Ben. U džepovima Tabora Quineyja našla sam vrećicu punu zlatne prašine. Poznavala sam je, jer je bila moja. U njoj smo čuvali prašinu što smo je dobili za naše ovnove. Quiney ju je uzeo kad je ubijen moj brat. Ben, nismo baš tako siromašni! Eh, da, kad Quineyja je bila i gomila novaca.

* * *

Jednoga smo se dana spremili i potražili put kroz divljinu Santa Cataline. Isprva nisam mogao izdržati put dugo u sedlu. Zastajali smo i odmarali se.

Zatim je bilo bolje. Put kroz Santa Catalinu bio je zapravo za nas vjenčano putovanje. Tvrdna zemlja bila nam je ležaj. Kad bi se utrnula vatra, međusobno smo se grijali ispod pokrivača. Iznad nas bile su zvijezde arizonske noći. Mjesecina bijaše romantična koliko samo može biti. U daljini su zavijali vukovi i kojoti. U visini bi se katkad oglasio noćni orao u lovu. Bilo je predivno.

Jednoga smo dana izbili na kolni put i stigli do seoca s poštanskom

stanicom. Kad smo čuli da će kočija za Santa Fe doći za dva sata, prodali smo konje i pitali gdje je padre. Usput smo na trijemu jedne fonde našli dvojicu svjedoka. Ljudi su odmah pristali.

Tako se dogodilo da smo dva sata kasnije ušli u kočiju kao braćni par i krenuli prema Santa Feu.

Kočija je vozila dan i noć. Otprilike nakon svakih trideset milja dobila bi svjež šestoropreg.

Kad smo dva dana kasnije ostavili iza sebe Socorro, počeo sam paziti, ne bih li ugledao kola naših rudara.

Tih smo dana prestigli mnogo karavana, ali nijedna nije bila iz Jericha.

Bila je noć kad smo desno od puta, prilično bilizu obale Rio Grande, ugledali vatru i kola.

Plamen ih je osvjetljivao tako da sam ih mogao prepoznati. Provuкао sam glavu kroz prozor i viknuo vozaču:

– Heej, stani! Mi smo stigli!

– Platili ste do Santa Fea! – derao se.

– Stani! – viknuo sam.

Vozač je opsovao i poslušao. Pomogao sam Stelli da izade i izbacio sam naše stvari.

Kočija je krenula dalje. Čulo se kao da je netko u njoj rekao:

– Ovi su ljudi!

Stella i ja uhvatili smo se za ruke. U slobodnoj ruci svatko je nosio nešto od prtljage. I to je sigurno bilo simbolično. Uvijek ćemo tražiti blizinu jedno drugoga i zajedno nositi i podnositi što se bude moralo; svaki onoliko, koliko može pomoći drugome.

Kad smo zatim išli između kola preme velikoj vatri, muškarci i žene okrenuli su se prema nama.

Sue Sullivan govorila je zadovoljno:

– Gle, evo ih! Uvijek sam govorila da će nas stići prije Santa Fea. Čovjek kao što je Ben Carmile i žena kao Stella Hannagan, ti ljudi ne gube lako. Dobro došli!

Smijali smo se. I bili smo sretni. Osjećali smo da se svi raduju što nas ponovo vide.

– Mogu li vam predstaviti suprugu? – pitao sam.

Na trenutak je vladala tišina. Tada je netko rekao:

– Do vraga, taj je zaista srećković!

I ja sam se morao nasmijati. Zatim je zavládala graja, jer su svi odjednom htjeli čestitati.

* * *

Slijedećega dana ponovo smo bili na putu s karavanom.

Nekoliko dana poslije stigli smo u Santa Fe. I ja sam dobio devet tisuća dolara.

Danas, kad sam sve to bacio na papir, Stella i ja imamo već dulje od tuceta godina ranč s konjima u brdima Antelope. Franky, najmlađi od naših triju sinova, upravo uči jahati.

Christina, naša jedina kći, još nije tome dorusla. Ali kako je sve sličnija majci, sigurno je da će uskoro, za nekoliko ljeta, jahati s braćom za okladu.

Eto, tako je svršila priča koja je počela onomad u Jerichu, kad su mi rekli da tamo nemam šansu.

Ne valja uvijek vjerovati što ljudi govore.

Ben Carmile

Antelope Hills, Teksas

ranč Horseshoe

KRAJ

U PRIPREMI:

J. D. Hardin:

NAPAD NA VLAK

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 1872. – d, a za 6 mjeseci 936. – d. U cijenu je uračunat popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101 – 833 – 1216 »za Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00 HFL 2,50. Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00 SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US\$ 15,00.

Uplata na devizni račun 30101 – 37 – 25730 – 3252051 kod – Zagrebačke banke Zagreb (za »LASO«).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 40.000 d, c/b stranica 30.000 d.

Oslobodeno plaćanje poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 – 1973. od 26.XI 1973.

cijena 150 d 144 stranice proljeće/ljeto '85.

Svijet današnjice
— revijalni prilozi
i zanimljivosti

Kratke pripovijetke

Stripovi

Crtani humor

Enigmatika

u novom revijalnom izdanju donosi:

- **SVIJET DANAŠNJICE** — revijalne priloge o zanimljivostima iz svijeta osamdesetih
- **PRIPOVIJETKE** — Ernesta Hemingwaya, Luigija Pirandella, Pavla Pavličića, Roalda Dahla, Ane Žube, Margaret Gibson i drugih — izbor kratkih priča, ljubavnih, kriminalističkih i SF-pripovijedaka
- **STRIPOVE** — Rip Kirby, Kapetan Niko, Kolekcionar i osvrt **ALTERNATIVNI STRIP**, uz četiri kod nas malo poznata stripa
- **TESTOVE** — »Voli li vas uistinu« i »Kakav ste gost?«
- **HUMOR I ENIGMATIKU**

Potražite novi **RS MAGAZIN** — obilje zanimljivog štiva!